

SERENISSIMVS PRINCEPS AC DOMINVS
DOMINVS
IOANNES GVILIELMVS

SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE AC MONTIVM
ANGARIAE, WESTPHALIAEQVE DVX
LANDGRAVVS THVRINGIAE, MARCHIO MISNIAE
PRINCEPS HENNEBERGIAE, COMES IN MARCA ET
RAVENSBERG DYNASTAIN RAVENSTEIN ET TONNA
SACRAE CAESAREAE MAIESTATIS

GENERALIS CAMPI MARESCALIVS LOCVM TENENS
NEC NON REGIAE MAIESTATIS BRITANNICAE
ET POTENTISSIMORVM ORDINVM HOLLANDIAE
WESTFRISIAEQVE

GENERALIS LOCVM-TENENS
CARMINE PANEGYRICO

IN

LVCTVOSISSIMVM
NON IMPERIO SOLVM
SED ET FODERATHS EXTERIS REGNIS
IN OBSIDIONE TELONIENSI
OBTIVM

EX DEVOTISSIMA PIETATE
PVBLICISQVE AVSPICIIS
VENERATIONI

PRAESENTIVM AC POSTERORVM
REPRESENTATVS

IN

**ACADEMIA
IENENSIS**

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LEIPZIG
BIBLIOTHECA
PENCIAVIANA
Pon Wd 588 2

PROGRAMMA
ACADEMIÆ JENENSIS.

PROGRAMMA
ACADEMIAE JENENSIS

PRORECTOR ACADEMIAE IENENSIS

MICHAEL FOERTSCHIVS

S. THEOLOGIAE DOCTOR, PROFESSOR PRIMARIUS ET FACULTATIS SVAE SENIOR

VNA CVM PROFESSORIBVS RELIQVIS

S. D. C.

VT virtutis, maxime diuiniore siue eius, quae supra hominem videtur esse, manifestior magnitudo fiat, eique merces aliqua stet laborum & periculorum, par & decorum existimatum est, & Gentem communiter celebrare vniuersam, & in vno aliquo argumento sigillatim occupari. In vtroque vero officio versari, vt, ex naturali quadam erga virtutem obligatione, omnes mortales: ita maxime decet sapientiae studia professos. Vtpote qui maiore ea in re intelligentia sunt, & ad laudes illustrandas promtiore facultate. Quod adeo confessum, vt sapientum etiam confirmatum autoritate sit. Quippe quos, post diuinas laudes, Heroum, qui beneficiis in genus humanum Deo simillimi, virtutes & merita decantare, praecipuum musarum officium censuisse, nemo potest ignorare. Magis vero cui hoc vtrumque conueniat, quam Academiae, & in quos magis, quam in Deos illos, quibus otia honestissima sua non potest non accepta ferre? Vtrum autem tutius, magisque a temeritate alienum, non commodiore forsam quam illo potest declarari schemate, quod contemplatio ipsorum fiderum videbatur suggerere: praesertim cum ea ratione professio vtriusque pietatis in ipsis illis versetur, quae non nisi coeli deposita sunt, & non secus ac sidera, mundi partibus se inferunt, inque omnes mortales vim suam partiuntur. Non vnus sunt distantiae sidera, aliorum propior, aliorum tanta, vt neque ingens moles eorum, qua, ex quorundam sententia, minimum etiam terram nostram magnitudine sua nouies excedere creditur; neque instrumentum vllum, licet maxime remota etiam augere & propius aspicienda atrahe-

trahere idoneum, humano oculo succurrere possit, eiusque ex interuallo defectum supplere. Neque idem est siderum numerus. Illa enim, quae in regione extrema coeli innumerabilia conspiciuntur, quamvis infinita non sint, tamen frustra auri quidam sunt, numero comprehendere: paucioribus interim in spatiis volentibus, nobis, qui terram habitamus, propioribus. Quorum iam olim numerus, nudo & inermi oculo veterum, & armato etiam superioris seculi magis definitus est. Occupantur Astronomorum filii in vtrisque contemplandis; at accuratius & SENSU MAIORE in paucioribus & propioribus; MINORE SENSU in longe disitis, pluribus & remotioribus: Condidit enim Deus oculum nostrum, vt ea maxime assequeretur, quae circum nos, & cuiusuis obuia electioni & appetitui. Itaque fit, vt oculus noster multis modis erret, & quae non distant debita & proportionata illi legi distantia, iuxta quam immutabilis conditor eius terminauit cognitionem, res multo aliter nobis videantur, atque reuera sunt. Nimirum cum distantissimis ordinibus posita, vna simul in superficie esse apparent, aut alias confuse velut minora, contractiora conspiciuntur. Id quod in infinita distantia siderum hoc magis aduertere est, quia idem etiam in terris toties evenit, si quaedam magno interuallo a nobis sint disiuncta. Nonne enim duo corpora procul in eadem serie posita, nulla re interueniente, se contingere videntur, cum vtrorumque imagines in oculi fundo proxime se contingunt? Adeo visioni difficultatem parit distantia: quoque maiorem hanc experimur, eo maiorem etiam illam sentimus. Eadem habere etiam fata possent, qui praesumeret totam Gentem, &, praeter ceteras, SAXONICAM Gloriosissimam in argumentum sibi accersere. Nam & illi obstare vetustas, & remotissima secula tot Heroum feracia possent, quo minus Dis omnibus digna concipi oratio queat. Cum enim huiusmodi necesse habeat ab infinita serie ascendere ad antiquissimos Witekindos & vltra ad Sighardos, Dietericos, Wernikindos Principes, facile in tanta distantia materiam laudis arripere non integram posset. Quamuis enim Heroes illi omnia dicta & facta sine dubio composuerint ad aeternitatem, tamen fieri potuisse in proclui est, vt tanto interuallo quaedam non ea cum cura diligentiaque notata & transmissa sint, quam intererat posterorum, quaedam vero cum ipsis marmo-

ri-

ribus concenterint. Enimuero astrorum sedulis contemplatoribus non impedimento solum distantia stellarum, sed & innumerabilis multitudo esse potest. Etsi enim humana solertia in tantum sibi consulit, in quantum palantia antè sidera in vastissimo coeli campo certis imaginibus circumscripsit, tamen tot ipsae illae imagines ex se, tum vero ipsi etiam acerui & cumuli stellarum, vnamquamque imaginum illarum absoluentes, & animum & oculum, cum neuter habeat statim, vbi se figat, non possunt non distrahere, schemaque eius, qui multa sibi simul proponit, in ea etiam re prorsus continuare. Etenim euidens est, hunc talem ita se immergere rebus, vt nesciat, in quo incipere, aut vbi desinere debeat, opprimente simul earum magnitudine, ac argumenti difficultatem ipsa augente copia & amplitudine. Et certe quidem hoc illi inprimis accideret, qui merita & decus innumerabilium Heroum vniuersae DOMVS SAXONICAE verbis aut illustrare aut saltim enumerare auderet. Facilius namque ille initium, quam exitum reperiret. Tot enim se ipsi ingerant necesse fuerit gesta, tot rerum infinita momenta, vt statim profitendum ipsi sit, paria esse, omnia haec consecrari velle & nihil. Quoniam aliter esse non potest, quam vt impar efficiatur ad singula, vbi ancipiti mente diuisus fuerit quis ad omnia. Itaque tutius illi, & minore cum periculo aggredi rem videntur, quibus, quorum ad vnum aliquod & propius fidus acies oculorum conuertitur, quasi è regione respondent, quorumque, cum ne vllam ingentium animarum fatis aestimare ex dignitate se posse sciant, animus in vno & propiore aetui sui argumento defigitur. Ambo enim ad pauciora se conferunt & propiora, nec errori adeo expositi sunt, velut in multis si versarentur & remotis, utpote in quibus procliuior certe lapsus potest contingere. Neque aliud in animo habuimus, pietatis nostrae daturi & deuotionis argumentum subiectissimum in manes gloriosissimos HEROIS fortissimi, Serenissimi Principis ac Domini, Domini IOANNIS WILHELMII, SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE AC MONTIVM, ANGARIAE ITEM ET WESTPHALIAE DVCIS & reliqua, DOMINI quondam clementissimi nostri: rati MAIORE SENSU minusque impedito oculo assequi nos posse, quae vnum grande & propius temporibus nostris nomen, & quasi in conspectu orbis viuentis pro salute
fe.

fecerit Imperii, pro ciuium vita, proque vniuersa republica. Suscepit has in se partes VIR CLARISSIMVS IOANNES GEORGIVS MULLERS Poëtos, Linguae Graecae & Litteraturae eiusdem Professor, Collega noster amicissimus, ad diem XXVII. AVGVSTI, tanti HEROIS exitu insignis, post tot corporis simulacra, fictasque & pictas imagines PRINCIPIS, in publica panegyri excellentissimae virtutis exhibiturus effigiem. Vestrum erit, Ciues, magnum hoc exemplar nobiscum venerari, & in eo simul deuotissime cognoscere, quantum lucis, quantum decoris & gloriae, inclytissimae SAXONVM GENTI vel vno hoc HEROE accesserit, & quam in tanta ille expectatione orbis vniuersi nulla re spem & vota destituerit, quam quod fato, licet gloriosissimo, nimis cito praesidium suum terris subduxerit. P. P.

IN AESSV SIGILLO ACADEMIAE D. XXIV. AVGVSTI. MDCCX.

O D AE

O D A E

O D E I.

recitationi panegyricae

praemisâ.

Vae me replebit vis pia? quae noua,
Me mens aget? queis coetibus audiar,
Quae nos supra est, Virtutis alta
Ore vehens? Tua, Diua, fedes

Æther, & aethrorum fata femine,
Heroas aspergis Ioue maximó,
Nomen ferens nil vile secum,
Non nisi conscia grandis ausi,

Vt castra fundant vndique turbines
Circum, & feratur gens ope plurimâ
Contra, & minetur certiozem
Impete vis subitò ruinam,

Jam destinatis non remorabere.
Incerta fati, non stabiles vices
Casusque frustra territabunt
Ancipites, dubiaeque rerum.

Trux ventilet tot Tisiphone faces
Anguesque, centena & quatiat mala,
Quaecunque subsident, & omnem
Hanc rabiem super erigeris.

Per Te Cyclopum Semideus jugis
Annicitur, torrentibus igneos
Perfundit idem artus, sitimque
Sæpe pigrâ cohibet palude.

Contentus, agrò sub Ioue roribus
Vdum grabatum sternere, culcitrà
Nunc ire fessum rupe durâ,
Nunc humili viridique valle,

C

Quin

Quin dedecus ducit melioribus
Fatis frui, nec forte pari fore,
Aut esse tunc solum sub umbra,
Cùm coquit igne Canis cohortes;
Aut casidâ non ferre simul nives,
Aut strenuò distinguere milite
Sudore se nifisque, & ullâ
Vel ratione viaque duri.
Hoc præsecari credere temporis
Angustia vitæque volubili,
Quantum sopori conferatur,
Compositis reliquis quieti:
Aulis labores, tædia gaudiis
Præferre, jucundæque molestias
Vitæ, & periclis se globisque
Ingerere, in mediumque Martem:
Nil mortis, inter femineces viros
Et busta cætorum, timidum gradi,
Tabemque & inter tot cruores:
Omne tuum propriumque, Diva.
Nam mentibus queis pronior infides,
Pro publica re sunt stationibus
Nec mobiles vi, nec timore,
Nec nece & interitu vel ipsò.
Vt mundus est lunæ super orbitam,
Quâ quæque rerum nescia stat vicis,
EXTRA QUE MOTVM est, pertinacis
Certa statûs, eademque semper.
Non cæruleis mutabilis imbribus,
Non sævientis fratribus Æoli,
Nec nube cæcâ, nec pruinis,
Nec facibus Jovis aut tumultu.

ODE II.

O D E II.

post

recitationem.

Ngentes animæ, corda capacia
Leti, quique brevi parcere tempori,
Vitæque rursus obviæ
Mortalibus, censent pigrum,

Cùm mors certa simul fortibus, & quoque
Cun&is sit, proprium muneris hoc habent
Coel&, solum relinquere,
Vt cœpset æternum decus.

Namque his ut patrio vindicibus solo
Aufis egregiis emicuit jubar,
Salusque protulit caput,
Iisdem lacertis excita,

Et secura fuit: publica Res neci
Incumbit tumulatisue, ruenteque
In lacrymas vultu parat
Famæ patentem lampada.

Interfunt alii laudibus, & venit
Virtuti sua mox fama superstiti,
Figens tropæa postibus,
Et ante vultus lauream.

Multis vita negat, quod cineri datur
Majusque exsequiis est decus arduum,
Seroque nomen tempore
Fit inclytum nepotibus.

Nullum destituit gloria verior,
Nec raro meritum proxima tempora,
Nec non futura testibus
Implet suis & compita.

D

Præfer-

Præsertim celebris gentibus exitus
Si se pro patriæ finibus exferat,
Monstretque celsa culmina
Virtutis, & summum gradum.

Et quid quæso magis nomina mittere
In secla, & tabulis tam queat indere
Viuacibus, quàm strenuum
Exstinguer belli nece?

Namque hæc in medio contigit impetu
Virtutis, simul & mox decus auctibus
Quàm maximis ipsa ad suum
Vel sola fert fastigium.

Fulgorem & pretium grande periculò
Non quocunque petens sed, quod in omnibus,
Pulcerrimoque & maximò,
Eoque cunctâ pulcrior.

Quamvis & toga depascitur hanc virum
Vitam, reque fatiscit populi sui,
Et orbe decedit Cato,
Immortuus negotiis.

Personam tamen hic sæpe tuebitur,
Vt non continuò mors comes imminens,
Nec tanta sint periculâ,
Diuisa nunquam milite.

Hæc Ex oppositis gloria nascitur,
Surgentes meritis intrepidi cadunt,
Cadentiumque tollitur
Surgitque sic nomen magis.

Prorsus ceu celebri mentis & ingent
Scalâ Salaidum nobilis Archytæ,
Ascendere est descendere,
Descendere est ascendere.

CAR.

CARMEN PANEGYRICVM

R.

Quicquid *prima* refert generosi *semina* pulcri,
Vis animi & studium curaque digna Duce.
Quicquid *consequitur* pulcrum & virtutibus exit,
Signaque virtutis, *factaque* quanta parit:
Singula transcendunt solitas hoc PRINCIPE metas,
Omnia perfectum schema laborque Deum.

Ot cæsa grandes animæ, tot damna vicesque
Præcipui videre Lares, & palluit ostrum
Jam toties, mortesque stupent illustria busta:
Externus sed luctus erat, Druidumque fuere

Funera, & in toto fenserunt Lilia bello
Isthæc fata magis, nostris concussa triumphis.

Nunc alius nos moeror agit, propioraque tangunt
Nomina, Saxonici cineres, IANIQUE WILHELMI
Exuvias flemus Thuringi. Jamque vel unus
Hostis lætatur, dum Cæsara remque secutus
Germanique bonum Imperii, causamque Batavi
Et regni Albionum, magni pars foederis Heros,
Teloni gratis infesto, Gallisque catervis,
Occubuit, madidus populorum sanguine dextram
Hactenus, atque acies inter stragesque cadentum
Incolumis, quoties iras patriæque Camillum
Induit, armavitque inimica in prælia vires.

Has umbras nil molle decet, non balsama, non sunt
His apti flores tumulis, queis conditur alter
Drusus, & exsequias Decio fortique paramus
Scipiadae: circum strepitus, pœnpanque sarislae,
Inversæque hastæ faciant, raucumque tubarum
Clangores crepitent, & bombis tympana pressis,
Atque hæc distingvat nullis hinnitibus Æthon.
Aspera gens bellis, ipsæ vos ordine turmæ
Ite, quibus pulchrò tumuerunt pectora motu
Principis in pugnam monitis, atque offibus ignes
Sunt bibiti toties: quâ dirum casside Cauri
Frangitis atque nives, par, vos adstare sepulcro,
Quæque olim pavere Ducem spectacula, juvare
His manes, condique armis, cui vita per arma
Per decorum celebrata gradus, laurosque cucurrit.

Afficiunt mediis lætis hæc funera fufas
In planctum Gentes: &, cum diffidere possit

E

Sors

Sors sibi, jam tantis succesibus ebria rerum,
Post urbes captas regnis fidentibus ipsis,
Et nil non cedente supra famamque fidemque
Armis unitis, Cæsar pars ipse dolentum
Est, factumque simul Reges & numina tangit
Imperii. Quin & pariter quasare querelis
Atria visa suis Salais cum millibus altum
Ingemit, ingentique animæ devota fatiscit:
Non habitu serena suò, nec murice fulgens
Æmula nec sceptrò, regalis imagine cultûs;
Sed luctu fulcata genas, nulloque decorò
Confusam dispersâ comam, vittamque fluentem
Pallamque injucunda trahens. Ceu funere fertur
Vpsala Gustavi exsequias ivisse, vel ipsa
Bernhardi Magni Ducis incubuisse feretro.

Dumque pium Divo fit opus, cessere disertæ
Tot cathedræ mutis urnis, totusque stupefcit
Mœror, & officium solvit per pulpita luctus:
Nam nec ut antè suis animamus litibus anceps
Verum Palladiosque dies; sed PRINCIPE pleni,
Ingentis memores animæ sumus, atque doloris
Sensu non capimus Stoam, rigidumque Zenonem,
Nec, Leucippe, tuas atomos Pyrrhonaque ferre
Possumus, & dubios luctus, dum quisque solutus
In planctûs, & nos communia damna trahuntque
Et rapiunt: nullos ideo Paulina triumphos
Jactat, nec lambunt nunc invidiosa cacumen
Nomina: nemo cupit nostro retulisse Lyceo
Jura fori, mitramque sacram, & jam præmia Cous
Suspendit, Sophieque suæ suffragia laudis:
Nulli luxuriant hederâ lauroque capilli,
Pilea nulla locum inveniunt, insignia nulla,
Nec quicquam referunt isthæc spectacula læti.
Jamque adeo seu FRATRIS amor non desinit ire

Atque

Atque redire animo , nec dum solatia possunt
Discussisse Tibi luctum , seu causâ dolendi :
Tam fortes obitus , & tanti nominis umbra ;
Admit lenita modum , atque exurgere fata
Supra posse datum tandem : seu pondera rerum
Et populi volvis tranquillâ mente salutem :
Seu Mavortis opus curas , & fœdera nectis
Subsidiisque juvas opibusque & milite forti
Imperium : seu mens spatii Tua nescia claudi
His , per utrumque simul totoque it corpore rerum ,
Magne Ducum FRIDRICE fave , licet omnibus actis
Nostra minus par musâ ruat , diffusaque laudum
Intervalla fluant sub magno nomine vati.

Primis indomitum spirabant pectora Martem
Annis , sublimemque animam , testataque virtus
Vimque ignemque suum , magnarum exordia rerum ,
Cernere amor puero galeas , vultumque ferocis
Militis , & thoraca fuit , tergoque locare
Se spumantis equi , fodere & calcaribus armos ,
Tympanaque & lituos ululari tota voluptas.

Quantus erat fervor , cùm mens succensuit annis
Vivida , quos nimio verum suspendere Martem ,
Umbras militiæ post & præludia , questus :
Cumque Pater Divus FRIDRICVS , ab indole lætus
Hac , proli tantæ conscriberet ipse phalangas ,
Nomina militiæ priscis non cognita scelis ,
Opportuna tamen per cuncta pericula belli ,
Seu peditem possas , seu forti commodus esset
Miles equò , seu fit , patulo concurrere campo ,
Sive opus in muros vis fiat , idonea valde
Discendo Marti , quoties has arma peritus
Ad bellum turmas formaret , Principe Divò
Multa rogante super capite & super agmine multa.

O quàm jam quoque tunc curas præferre viriles

Atque

Atque Ducem visus, mundi pars horrida postquam
 Svedi Livonesque rudis proscenia Martis
 Obsequiis pandere suis, & Leina feveris
 Incaluit studiis, ac totam exasperat Aulam.
 Vnumque in votis erat, experientia sternat
 Rebus iter, campoque queat iam tanta tueri
 Munia, & Herminios inter Deciosque præire.
 Ast annos præter tardant quoque vota Camenæ,
 Ingeniique minas inhihent, & quicquid in illo
 Condidant Superi, viresque animosque, volentes
 Ipsæ mente frui tantâ, rebusque futuris
 Doctrinas aperire suas, cum molliorætas.
 Pallade sed mediâ mœstas Thuringia taxos
 Accendit, magnique PATRIS se funere condi
 Aula stupet, quin Ipsæ gemens, quò nomine cuncti
 Crevimus, & nobis dignos, ait, hausimus ignes,
 Perdimur! heu quò Divus abis? anne æquora Tiphy,
 Anne Helice caritura suâ? Dispensia tanta
 Sospite FRATRE tamen solans, & Principe credens
 Hoc dignum, cesissè Deo, nec poscere manes,
 Non iterum ad dignas non vertit Principe musas:
 Et subit, externos soles vidissè forisque
 Gentibus expositum decus, & quocunque sub axe
 Tam lati spatium pulcri. Jamque excipit Ambos,
 Quâ sacra Trajectum est musis, Rhenusque disertum
 Os aperit, doctisque placet sibi Belga magistris.
 Hic Divus sventum celsò cum FRATRE revolvunt
 Et cœptos pergunt radios, perque omnia cœli
 Terrarumque sinus multis successibus ibant,
 Atque cylindrus opus variusque est angulus ostro,
 Prismaque conique sphaeræque figuraque cubi:
 Quæ sit castelli facies, quidve area polcat
 Interior, sedi seu fundamenta locanda
 Essent præcipiæ, seu designare necessum

Con-

Conſuetas plateas , quaque aptum excurrere , portas .
Quique locus torvis ſuggeſtibus , utque pateſcat
Semita ſub terra , coeciſque cuniculus oris .
Quò Gallus , quò Belga ſagax munimine tutus
Eſſe velit , vel queis placeat Gens Itala formis .
Quoſque modos Freitagus amet , quaque arte celebris
Blondellus , Paganque comes , nomenque peritum
Vaubanius : quæ lex Rimpleria , cuncta reformans .
Quasque etiam contrà , ſibi dum munimina creſcunt ,
Et nova quocidie ventura timentur ab arte
Ingenioque hominum , quærat ſolertia laudes ,
Diſcunt , quæque ipſis indicat bella repertis
Hæc eadem . Ut ſeclo noſtrò vallante , nec auſus
Grandes Romulidum , nec ſtratam molibus æqvor
In Tyrios ſit nunc aliquid , nec quicquid ubique
Odryſiis patuit , jam vileſcentia rebus ,
Quas docilis poſthac ſeries excluſerat ævi .
Quin quò ſe præter reliquos Coehoornius igne
Tollat , & ut ſuperi ſit nata parcœmia ſeculi ,
Miraclò majore fide , mundique ſtupore :
Hierichunta tubà cecidiſſe , ſed omnibus arces
Præſidiis firmas Bonnæ per cornua vaccæ ;
Ipſa ſimul pugnas format , cuneosque papyrus
Contrahit his laxatque iterum , nocituraque quondam
Stant foliò & fidis innoxia cornua campis ,
Corticibusque eques eſt pediti ſine ſanguine præſto .
Hic quoque ſigna , Duces , omniſque expendere Gentis
Schemata erat ſtudium , quonam diademate mundò
Rerum Cæſar apex , reliquis qui ſeparet armis
Se Diſ Imperii : queſque à ſe numina & illa ,
Et regnis abeant utrinque his extera regna ?
Cur Gentilitio clypeò par erigat Haſſis
Thuringoque jubam Leo ? per quem venerit alter
Autorem ad Myſiæ dominos hodieque regentis

F

Ju-

Jura potestatis? quantæ sint conscia dotis
 Lilia fulta suis lignis, Clivensia circum
 Scuta, sibi? Cujus fuerit Fera Julia merces
 Cæsaris & Montana simul, queisque ausibus ille
 Conciliatus honos olim? quò munere Ruta
 Ad Ballenstadias zonas accefferit, & queis
 Bernharδο volitum distingvi Fratribus armis?
 Cui, seu corda Leo, seu coccina strata rosarum
 Inter, proficiens nigricans referatur Elizæ
 Acceptus, vel cui Fridrico nobile schema
 Orlamundanæ ditionis & illius oræ,
 Quam fertur tenuisse Comes Wimarius olim?
 Ecquod, præter Isenbergæ tria cœrula terræ,
 Jure colorati teneatur Pleissâ Leonis,
 Atque hodiè currat Myfisi obnoxius oris,
 Exemplum in dominos, dextraque insigne fideque,
 Margaris Augustæ Sobolem. Quo nomine Genti
 Sit veteris Pyrgi ditio & rosa propria facta?
 Et quâ Chemniciumque inter Cygneamque forores
 Vrbs etiam ipsa simul, quondam pars libera regni
 Ausonii, subiecta Duci jam vindice dextrâ
 Saxoni? cur Tyrio tantum spectetur in ostro
 Parmula? num signum cunctis sit sanguine claris
 Atque Deum generi & supra mortalia Sorti,
 Num Procerum Imperii tantum de Gente latorum?
 An scarabæorum tria cornua, sive diremtis
 Hæc gyris quæcunque suis, insignia Bernæ
 Aut Angrivariæ sint, aut vestigia juris
 A Witikindeis autoribus? Utque redire
 Ad Clivos fatum dederit felicibus olim
 Auspiciis Marcæ tesfellas, quæque reliquit
 Ultimus Otto comes Ravensbergenfia, totâ
 Deficiente domo, fastigia? Quantaque mater
 Isiacâ tulerit primum Gallina Coburgo?

Quan.

Quantaque, cum terras Atavas vitamque Georgus
Defuit Ernestus, partem capientibus Hasfis?

Quid Pilâ adveniat Domui rectoque Leone?

Quin hic per Veterum annales & tempora gaudent

Canâ rapti, & post tot priscaë spectacula vitæ

Mutatis primam personis cernere scenam,

Non mundo rebusque rati præesse decere,

Qui non sit gnarus mundi. Sic tota recessus

Pandunt secla suos, & nunc Chaldæa vetustas,

Eoque patet subiecta potentia Persæ,

Grajorumque æræ, & quicquid laus Roma Qviritem

Ausoniarque tubæ & scripti sub Consule fasti

Commemorant: nunc quâ ratione regantur eadem

Olim jam gentes, formasque est noscere cura

Regnorum rerumque, quibus respublica crescat,

In pejusque ruat sublapsâ? stetitse ferocem

Assyrium sub rege diu, atque fatiscere Grajos

Libertate suâ: nunc, queis cognata movebat

Laus, stimulos colere, & spatiosâ condere totos

Mente Deos. Aliis Decii reducesque Camilli

Semper in exemplum veniunt, Brutique gravesque

Æmylii & Drusi monstrantur, quosque vetustas

Æacidâ tulit Alcidasque & Jafonas ævo

Heroum, aut queiscunque suis surrexit alumnis

Exteragens. Discunt ILLI sua Nomina. Quantum

In MAVORTE suo Sigsmundus viderit ævò,

Posthabitis cunctis aliis ut Saxonas illo

Conderet Ensigeros in Principe. Cuique negarit

Bellum inferre viro PLACIDVS, quantique replerit

Trux calcar Fratris, quoties induceret, orbem

Imperii? subit ERNESTVS statorque coronas

Tres inter pacis magnus, domitorque ferocum.

Quum repetunt; quid pro rebus, pro cive salubre

Aggressus SAPIENS, parili prodesse tenore

Vel.

Vellent, mirantes nomenque & pondera cuncta,
 Pectusque imprimis, quod noluit esse, quod esse
 Imperium cupiit, transcribens Cæsara nullis
 Impensis Carolo, quamvis tam grande ferenti,
 Ut grates aliquas & præmia redderet Olli.
 Objicit exemplum **CONSTANS**, quàm tempore nullò
 Tela, minæ fuerint recti statione movere
 Immeriti temtorem odii fortisque malignæ:
 Ut non **Electo** tam, quàm **Constantia**, pilis
 Fulta utrumque latus, qualis per regia passu
 Tecta suò graditur, nullò & terrore vacillat,
 Exhibeat summo præsentis fronte **Monarchæ**,
 Confessore librò, quod ceperat æthere, verum.
 Iisdem **MAGNANIMVM**, vultu non impare fata
 Intuitum quæcunque olim, **IANYMQUE WILHELMVM**,
 Cujus tot laudum, quot sunt monumenta salutis,
 Nomina, quemque eadem pietatis gloria cœlo
 Tollit, **IOANNEM** tot quis nil pace Deorum
 Nil bellò majus Patrem, voluisse decorum est.
Quin etiam quoque tunc agnoscit Vterque **Batavùm**
 Terris materiam reliquos per pulpita ferri
 Saxonas, & magnum **Rutam** sibi nomen habere.
 Ast omnes dicat has tunc **extera terra Camenas**,
 Talesque incumbunt istis successibus artes,
 In patria postquam fidi prius **Aufones** aulâ
 Prima rudimenta & varii cunabula **Phœbi**
 Quisque suis nuper superarant partibus, & jam
 Majestas Romana sonos cultosque lepores
 Indulget, tantique sciunt scabrosâ cavere
 Discipuli, & quicquid **Latias** incomtus aures
 Offendit: neque non elementa & semina rerum
 Ipsarum hæc prætexta sapit primoribus annis.
 Sic quondam geminos par mens generosa **Mycenis**
 Evocat **Atridas** **Ithacumque**: & abire **Quiritum**

Spem

Spem jubeat, & cultò Grajorum littore stare,
Et queis Vos quondam portis patuistis Athenæ.
Regia sic Pellæ soboles primordia fertur
Insumpsisse suæ vitæ, Dolopumque revolvens
Agmina Cecropiasque manûs à carmine Vatis
Sumere pugnandi leges bellique tenorem.

Ast nec tunc semper musæ Pallasque juvabant,
Vt non hæc aliis distingveret otia tota
Rebus, & ad Martem bellumque, omnemque referret
Virtutem & famæ decus, ingentùmque favores.
Qualiter in remis par est concordia agendi,
Singulaque ad positam nituntur carbasa metam,
Cùm portum quærunt, referuntque ad littera navim.
Aut veluti spatiis æquis & pasibus exit
Linea cuncta sinu, & facie revolubilis orbis
In plures laxata vias: sed tramite finem
Unum contingit variò, mediaque recondit
Sese hæretque notâ, atque oram respectat eandem.

Non ignota Tibi Faunum Tethynque superba
Inter, concilium mundi limenque Deorum,
Haga cano, Quæ non jam tunc vestigia tot Dis
Hospitibus, quæ non, ex illo cognita terris,
In se verterunt oculos? Mandata ferebant
Ora Deùm præsentem bonò, & tot regna Potentùm
Cernere erat, quot quæque vices in commoda cuique
Personamque dabant. Aderat quem Cæsaris ostrum
Austriacæque Aquilæ, quem victrix credidit Arctos
Pro se posse loqui, Bætisque & Iberia dives.

Illic Parmenio Veterum Portlandius, illic
Et Windischgræci grandes, memorandaque Quiros
Nomina, Svedorum Cyneas Lihnrothus & ille
Plessus Cimbrorum luxit. Si Græcia stabat
Consiliiis, Italæque suis vsatoribus oræ,
Si Niciæ magni, & cultò gravis ore Periclis

G

In

In Pandionias spatiosa industria curas
 Exiit, ingentique bono contermina cunctis
 Finibus Imperii mens circumspicua diferti
 Arpinatis agit: non inferioribus illis
 Nominibus magnis surgebat gloria regnis,
 Absentesque suis Proceres in vultibus omni
 Tunc succurrebant summae, faciendaque tunc et
 Moguntinus apex dederat, quemque impiger ensis
 Tollit & Imperii sceptrum, Bullataque plura
 Nomina, & Allobrogum Dux, Elmenæque potentis,
 Hannoveræ Cellæque, & quinon tempore tali
 Princeps? Haut aliter, quam cum suprema minati
 Titanes cœlum vellent evertere, plures
 Di non adfuerant ipsi confesibus, etsi
 Quæ peragenda dabant reliquis. Quin major & ipso
 Ingenti Stilicone, Iovemque Ormondus Anglum
 Attingens propior Dux, & virtute subirat
 Solmius huc armisque potens, ac murice celsò
 Exsuperans cunctos inter Gvilielmus Iernæ
 Rex atque Albionum, quemque unà Scotus adorat
 Et mediis è fluctibus Orcades, ipse labori
 Orbis consiliis que vacans & rebus agendis.
 Hærebant primum, bellum num mitia vellent
 Tempora, vimque omnem grandesque exaggerat ille
 Turbatoris opes, alii molimina pacis
 Fucatae, & testos studiis fallacibus hydros
 Incipiunt metuissè: sed hoc suffragia cuncta
 Dein coeunt, unam laudem restare triumphis,
 Occurrere malis, ne tam mutabile posthac
 Pax, secumque trahant toties exordia finem.
 Tam facili Divum tunc invitante locoque
 Temporeque optatò quicquam dimittere posse,
 Actantò cessare sibi jam cardine rerum?
 Et dum spectatum venit hic quæ parturit orbis

Miracla, & quantis autoribus omnia fiant,
Terrarum venit en! spectetur ut ipse theatro
Hoc tantò, postquam fuerat jam pectus amore,
Omnes affari & simul innotescere mundo,
Incensum, Regique inter comitantia primùm
Nomina, tam pronò radianti fidere Belgis.

Mox tenero cupiunt omnes, atque omnia dicunt
Tantæ fausta spei, & manifestâ visque vigorque
Illecebrâ quemvis trahit, ac jam Cimber Iberque
Et Sveones totoque abscissus ab orbe Britannus
Totâ mente favent, regali que influit ostro
Sic Princeps, ut sint multorum mente reposita
Omnia, quæ tantò Mavorte hòc vate futura
Audierant, nullum vulgare minantia rebus.
Scilicet assertor pacis, terrorque furoris
Hostilis, Vestamque domans latumque profundum,
Tunc cùm libraret focii discrimina belli,
Hoc etiam vidit sub pectore, quale vel unò
Præsidium lateat, quò res & Saxonis olim
Stare salus, Gentisque suæ cunabula possint:
Et, quos dein gesit, jam tunc spondebat honores,
Quæque parabantur divina ex indole magna
Munera, non unis ornanda in partibus Ipsi.

Illustris longum foret, hìc memorare Iuventæ
Nomina, quem Gothici pelagi fortuna maneret,
Et circumjectis celebrat nunc Cimbria regnis
Fridricum : quem tum stirps Castellana vehebat
Hæredem, geminoque Ducem de ponte, vel ambo
Germina Cattigenùm, dandosque annalibus omni
Ævò Nassovios, lociæ duo pignora terræ:
Quos omnes inter jam tunc venerabilis ibat,
Cunctorum communis amor, præsensque voluptas.

A Iove non aliam Mariam trans æquiora sentit,
Gratiæ Hospitibus regalis it altior Aulâ,

Sic

Sic radiis geminata suis. Ceu lætius astris
Caspioe Cepheusque rubent, & conjugè pronò
Pronior Andromede simul est, ac dulcior ipsò
Cum Phœbo si Phœba favet. Non altera regum
Nata, Caledoniis Majestas post data sceptris,
Abnuvit Anna istis trabeis, clarissima Princeps
Mentis naturæque labor, cui gloria tollit
Se, quâ sol ruit atque cadit, victæque fatiscunt
Hostibus edomitis urbés, cui cedere Scaldin
Vidimus, assiduasque sibi succedere laurus.

Magnæ consentis Matri, fate sceptrâ George
Inter Danorum Conjux, cum Prole Glocestrâ,
Cujus defunctos inclamat pallida manes
Anglia, & hoc fatò regni subfidere honores,
Misericique unum queritur quacunquè triumphis
Hoc luctûs gemitusque suis. Componitur ipsa
Exemplò mox aula Deûm, & proclivior omnis
Fertur in externæ præfulgida nomina terræ.
Teutonis agnoscit Gens Nottinghamia grande
Depositum, & fufos peregrinò Saxone Pictos
Vultibus his recolit magni Licester Iulus
Schombergi, quin & Dux sangvinis arsit in illa
Indole Devonii, nec quâ tribuente coronam
Acceptat regalis apex, Sturana tiara
Dispare fertur in hos animo. Quid nomina præter
Hæc referam reliquos, quorum spectacula FRATRES
Ardua cunctorum rapuerunt ora? Quid omnes,
Quos colere has animas tantus procul ardor agebat?
Post aditam insignem sceptris, neque finibus urbem
Tot stantem seclis, Tamesi coeuntia latè
Mœnia, spectatamque suò munimine turrim,
Tantarum rerum custodem & regia tecta:
Atque domum visam musarum & nobilis otû
Oxonium, & Clariæ celeberrima scrinia turbæ:

Post

Post Euclideo radio quantoque dicata
Atria naturæque sacris, & cognita quicquid
Magdalis illa sonat, quicquid Martinia promunt
Limina: mox tantos senserunt ostia portus
Magni, & tot sylvæ, quas tunc aptare videbant
Puppibus, inque sali spatiosum mittere Gentem:
Hospitiumque patet Neri, jamque æquore surgit
Aulis nostrorum seclis, totæque Mycenæ,
Et properat totoque isthæc hęc littore circum
Nomina nat Tethys, Spathaleque & Glaucus ubique
Lætitia dant signa suæ & vada cœrula fulcant.

Fortè per has statio sexcentis navibus undas
Cum Batavo fuerat fociis contracta Britannis:
Fundatæ vastò tunc urbes æquore visæ
Sunt, vulsæque sua Cyclades à sede natæ,
Immissæque undis Ossæ. Quas Æsopa proles
Argo non conferre velit, ne grandis haberi
Non ultrà possit metuens, cœlumque mereri.

Vtraque præ reliquis sese Prætoria tollit
Hospitibus tantis facilis. Cui grande Kniulgreu
Nomen aquæ fecere truces, & fulmina Nereu
Bina tua, insignes Schovelusque & Valius ausis,
Nominibus surgunt his, & fit mitior ipse
Terribilis spoliis Alamonde, atque æquora victa
Pone trahens toties, præstansque vicaria juxtà
Munia Callnbergus favet. Et solventibus ora
Cunctorum cupiunt, portæque incendia jactant
Navales, lætisque tonant super æthera bombis,
Hæc Anglæ classes aliæque ex parte Batavum.

Ipse alià facie tantis apparuit æther
Principibus, quàm tunc cum totò maxima ponto
Ad se vertentes vidit procul insula, ventò
Mutatò, & mediis transversa furentibus undis,
Et quoque nunc etiam cursante ultro prædone citroque

H

Al.

Albionum pelago, Amborum discrimine magnò:
Nam Triton facit ire suas, mitisque paludis
Instat aquas. Omnes subfidunt æquore motùs,
Et molli circum ludunt aspergine Nymphæ,
Blandaque Tyndaridas delectat gratia Fratrum,
Et præter solitum Pollux cum Castore fiunt
Dextera pacatos inter spectacula fluctus.

Quin etiam Ventus surgens á puppe carinæ,
Tantumque advertens pondus proclivior alas
Accipit, obsequioque Ducum plus incitat undas.

Præferere sibi jam tunc Merovæia in illo
Littore Ductorem Batavùm, certusque futuri
Dyla gerendarum rerum successibus oris
Applausisse suis fertur, Scaldique beata
Oëtonisque fretis Antverpia, magnaque Belgî
Primatum fedes Melinum, quæque Lovanis
Vis in corpus agris ierat. Quam miserat illò
Scotia, & excierant commisti Saxones Anglis,
Quique bibunt Senum populi, Piëti que feroces,
Et quos austeris in fluctibus asperat Humber,
Aut tunc addiderant castris vicina Batavùm
Nomina, tot clari magnis super æthera factis.

Creditur admonitus Marti, tunc omnia solus
Imperio moderans Gvilielmus, numina castris
Adventasse isthæc, simul & fremuisse feruntur
Bellorum arcani strepitùs, cum sistere paullum
Ambos arma inter Fratres & tympana juvit,
Divusque ad Regem est profatus talia Princeps:
Si mihi par bello vis, si sunt semina duræ
Militiæ, de me dare si suprema cupido
Augurium Tibi, Rex, poscit, nec temnitur ætas:
Jam fio supplex, non ut spectacula poscam
Belli præteriens, verum sub vultibus opto
Esse tuis, grandisque aliquid mihi ducere factis

Aspe.

Aspectuque tuò. Noftris hæc gratia rebus
Affûlcat, non jam nunc pofcitur altera nobis.
Rex autem: Tuus, o Proles! Witekinda, quid optes
Explorare labor, nullis nos deérimus aufis,
Nec frustra tuus ardor erit. Quò femina, virtus
Te vocat, i, verum labor atque industria callem
Invenient, furgentque tuis tibi numina votis.

His verò quantò venit fiducia motu
A jam lufrato Batavo totoque Britanno
Proxima caſtra ſequi? Totam diffunditur Ipſi
In mentem tunc regis amor, cum pectore grandi
Non niſi magna videt: ſummamque apicemquetueri
Belli, atque his curis Belgarum glifcere famam,
Anglorumque ſimul magnò cum nomine ſtare.

Hautaliter, florente genu, prope flumina Thracum
Militiam cœpit Mavors, & prima ſubivit
Caſtra olim: & ſic Spartaſuos ſtimulaverat omni
Ævò, Theſſalique ducem formavit Achillem.
Et tunc Flandrorum quoque gens, & maxima Regum
Atria, Bruxellæ, & mediâ Zelandia ſpondet
Tethyi, Gandavumque, vadis cum quattuor, orbi
In Duce Scipiadas, Deciosque & nomina quanta
Juliadis Drufisque manent: ac vindice tali
Tot debellato palmas ſibi grandis ab hoſte
Amſtelis, orbis opum domus, & diſ area rerum,
Quas didunt ſuperi pelago, naturaque latè
Gentibus, Afer ubi ſerio procedit Ibero
Obvius, atque Arabi Cimber: Perſæque ſalutem
Dicunt & referunt, unò & patet æthere mundus.

Dein quoque ſubriſere ſibi tollentia turres
Vrbis Agrippinæ munimina, ſacraque ſceptris
Mcenia Romanis, & flavâ Neccarus undâ,
Heilbronnæ juxta fines inſtructaque ponte
Littora, ut hanc animam properare cupidine tantâ

Adver

Advertere simul, quâ tunc tentoria stabant
 Visque unita Aquilæ, noſterque exercitus omnis,
 Viſendi ſtudiò Alciden & Theſea magnum
 Geſta, Geogorum Quartum, qui terruit unò
 Turmarum aſpectu Gallos, auſusque reſpreſit
 Teutonique intentata diu: regemque minantem
 Jam tunc Auguſtum cladesque & funera Turcis,
 Naturæ magnos famæque Vtrumque labores.
 Plurimaque Heroæ nuper præconia dextræ
 Ludoicum, Badenſe decusque & nobile quondam
 Communis ſeptum Patriæ, verumque ſalutis
 Germanæ Fabium, Baruthinumque celebre
 Cunctò Marte caput terris, quemque ipſa timere
 Haſſiacus Bellona queat, totque omnia fauſta
 Sidera. Jamque illis capit incrementa magiſtris
 Turmarum Ducis æſtimum, qualemque priores
 Credidimus, talem nobis ingente fatentur
 Conſenſu magni teſtes. Magis erigit illud,
 Pellæos animos, & mox fert tota voluntas
 Auſpiciis tantis, & ſub ductoribus ipſis
 His tentare decus, neque deinceps Marte carere.
 Saxone inexpertum Pelei jam ruruſus Achillem
 Formante his ſeclis, ſub ductu & nomine magni
 A Wartensleben Comitis, cui ſceptra Boruſſi
 Regis res belli dare tunc, & ſubdere Martem
 Non hæſere Aquilas inter ſociasque phalangas.

Nec jam Fratris amor celfi diuulſaque nunquam
 Peçtora, nec fortuna moyet, blandique penates
 Bellorumque immune ſolum. Spectacula necdum
 Hæc effluxerunt, quâ Nicrus præterit Vlmæ
 Littora, cum rumpunt inter ſe nomina nunquam
 Rupta ſuos primum complexûs, Rutaque fulſit
 Vtriſque auſpiciis, & jam tranquilla poteſtas
 Alterius fit cura Ducis: civisque iuvare

Vtile,

Vtile, & innocuos annos pendisse saluti
Mille hominum: sed prima redux ad tympana fertur
Alter, & ut patriæ bene fit, summæque potentis
Imperii, deinceps ferratâ caspide vultus
Condere gestit ovals, nitique per aspera belli,
Ac imbres hyemesque inter Caurosque Notosque
Vimque minasque pati cœli, totasque ruinas,
Et quoscunque olim Troasque & Sparta labores.

Ipse Nicer non tunc hirsutò gutture barbam
Nutrit, villosasque genas, non aspera Patri
Ora rigent, gracilisque comas foedaverat alga,
Gaudia forma refert, culta & meliore senectâ
Emicuit, jusfitque illas intexere rerum
Nejadas, & populi nascentia dicere fulcra.

Interea rerum faciem totumque tenorem
ERNESTO Statore PIO, neque, vindice Divò
FRIDRICO, non continuantia prospera rebus,
Jam perfecta diu colit exemplaria civis
Regnantùm, & post ipsâ placet sibi funera tantis
Nominibus, sortemque suam seque æstimat illis.

Plurima sunt terris incommoda, qualibus una
Non gens presa gemit: Gravis ignorantia vulgo
Incubat in fidei rebus, Themis exulat omnis,
Apparet frigere salus, privataque civis
Commoda, & his ipsis pendencia publica: lapsa
Cernas non refici, non infortunia curæ
Esse velut par est, & nunc æraria rerum
Deesse gerendarum, nunc proficientia bello
Pace jacere datâ, nunc mcesta accerfere Marte
Injusto dominos: vel, si sunt aurea secla
Non tamen esse illis populis diuturna, sed uno
Jam toties hærede venire tererrima fata.

His secura malis Patriæ sub Patribus illis
Extulit os ditio quævis obnoxia tantis

Nominibus. Doctrina beat tot pectora sacris,
 TEMPLAQUE religione sua. Jamque aulaque plebsque
 Sanctis sapere piis, per testaque visa
 Ipsa illae passim sese diffundere curæ.
 Excultos regio omnis habet, per rura per urbes
 Spargitur ampla seges, qua nos & cunque videmus,
 Aspicimus fructus & publica signa regentum,
 Avertique animos vitiis. Male flectitur ille,
 A quo numen abest, & plus mandata suorum
 Vulgus amat cœli reverens, quin rectius olim
 Formata vult mente regi, quam legibus, omnis.
 Nil est barbariem Thracem coluisse, chelyque
 Perfregisse Hænum: nihil est Amphionæ clarum
 Saxa movere etiam, cum Thebæ condidit arcem.
 Plus pius ERNESTVS, supremus Episcopus oræ
 Subjectæ, sancto potuit conamine, nullis
 Parcens impensis, nullisque laboribus, ævò
 Hòc etiam exemplo monstrans, quo rectius usù
 Æra locent hominum magni Di. Numquid id esse
 Grande putas, olim celebrat si culmina Memphis
 Barbara Pyramidum, summoque è vertice latè
 Splendentem de nocte Pharum? cur factus in unam
 Cœnam se fundit? vel opes tot devorat Isthmus?
 Dignior in cultus animæ est impensa, decusque
 Omne ferit laus hæc, illis quæ debita rebus,
 Queis fidei tenor & cuncti stat scena decori.
 Eminent insolitus fervor, sacra singula nôsse
 Nomina fungendis divinis partibus, ipsas
 In partes stimuli, salaria cuique parata,
 Sacrorumque ideæ nostrorum, oculique notantùm
 Censuram, & se non poscentibus obvia dextra,
 Quos nemo poterat neglectæ accersere Spartæ,
 Quin præ tot titulis nova sacri codicis orbi
 Effulget facies, intercalataque purâ

Pagina Thœlogiâ, & qui nunc, velut obice rupto
Cunque in Christianos jussu liber exiit altò,
Cui sua meta salus, civisque est utraque vita.
Felix hic rerum status est, quâ prodita cœlo eff
Religio, soloque Deo doctore triumphat,
Nec metus est, ne se tollat subnixa priorum
Lege superstitio, aut veteris constantia falsi:
Quaq; etiam improbitas, crimenq; alia omnia doctum
Relinquit curvos ausus, presfisque furores
Subsidunt, fiuntque boni, passimque refulgent
Virtutis mœlioris honos, mentesque beatae.

Ad quorum normam Josaphat, si viveret, optet,
Judæum quondam studiis cœlestibus orbem
Et curis implese suis. Helenæque propago
Magna, datò primum rerum diademate CHRISTO,
Submissâque ejus signo cervice, levasse
Æthereumque urisse bonum: simile penates
Sancto delubro, pietatis cultibus, ingens
Theodosius, parili & fulcire palatia more.
Quæ super una suis olim plus Cerberus iris
Infremuisse Hecateque faces succendere, & omnis
Dicitur exundasse Erebus liventibus undis.

Per medias Themis, hœc quantum vertiq; regique
Cernimus auspiciò, sua fert velatior oras
Lumina, & invidiæque expers blandique favoris
Omnia lance pari justoque examine pendit.
Jamque sibi toties metuit mala Principe causa
Præsïde, solamenque refert, & mitia pressus
Sentit rostra cliens, cum debita jura morari
Non finis, affatuque attentus supplice, sistis
Magne ERNESTEGRADUM. & jam post tot pondera rerum
Lafatis humeris, hortante quietis arenâ
Jam diffillatâ, repetis sublime tribunal,
Et celerare magis mandas responsa petenti

Nul.

Nullius indocilis recti, & servare tenorem
Ipse sciens, quoties etiam consulta loquentes
Res rapit in partes, atque huc & dividit illuc.
Quantumcunque sibi civilis postulat usus
Vitæ, & per quod nos fruimur concinnius ævo,
Atque salus gliscit seclorum, & diditur oris
Vtile, continuò sese meliore vigore
Effert, & sua jura forum mercantibus offert
Ingeniumque lucris: operas cunctosque labores
Artificum passim videas in prospera niti,
Nec dominum huc piguisse ipsum descendere. Namq;
Qualis iter radit liquidum Jovis ales, & æquo
Non semper pennas alarum examine librat,
Aut sursum in nubes abit, in cœlumque minatur;
Verum nonnunquam pronus velisque remisfis
Devergit, nec non propior venit æthere valli.
Sic sua magna tenent non semper pectora, & iisdem
In tenui est etiam labor, at non tenuia terris
Commodâ. Materies varia & distractio rerum
Organaque & quicquid quocunque sub ordine fundat
Augetque artifices operas, non respuit usquam
Isthæc in cômune Bonus, nec munera rerum
Ingeniumque & opes passus positusque locorum est
Ignorare suos, quibus hîc natura quibusque
Hic faveat, quid, ubi Cereri vult cedere Faunus
Aut Fauno Ceres, aut hæc utraque nomina latæ
Nejadi, mortalis possit solertia curæ
Confecisse sibi, atque suos convertere in usus.

Vt celerare fugam patriaque excedere Mavors
Vrsit, & omnis eò terrore Thuringus & Haffus
Ac Myfus, atque omnis vertebat Francia terga,
Quod vix est alibi factum, mens provida villas
Privatis conflavit agris, speculisque monere
Atque omnes hostis motus & robora mandat

Com-

Complecti, celsisque locis longinqua tueri,
Quid Tilly paret, & quid Pappenheimius oris,
Quæ vicinorum sint fata, an proximus ipsis
Ardeat Vcalegon, aut quâ discrimina turbent
Cunque viâ, aut erret manus. Istis jugera rebus
Non neglecta jacent, & sub crepuscula pacis
Subjectos colles & notæ pascua vallis
Certatim repetunt Damocetas, Thyrsis & Ægon.
Et sua cernit herum Ceres, atque reponitur omnis
In possessâ sibi, spesque his nova gliscit in arvis
Nondum occante iterum, nec possessore ferente.

Sique recusabat deinceps folatia gnavo
Rarior agricolæ messis, felicius omen
Mox sibi concepere omnes, & tollere signa
Ad bene sperandum toties ope nobile magnâ
Antè potest ævum totas repetentibus artes,
Queis his prospectum terris, quique ista malorum
Sustulerint toties plenò granaria farre.
Quin à Vulcani non uno vortice cladis
Quam mox & toties venere oblivia tectis,
Istâ rem reddente manu, atque habitacula civi,
Molibus aucta suis, oculos ferientia cultu,
Et se in se Gothâ quærente, aliaque nitente
Quam fuerat, postquam est variis educata ruinis?

Tot rerum nervò non hîc æraria censû
Destituunt, jamque ista stupent exempla Potentes,
Ac non vulgatas artes, secretaque censent
Totos jam manifesta dies in Principe magno.
Di faciles, nunquam in fundo manus, atque suorum
Perspectæ vires, certæ non fallere normæ.
His rebus quodcunque PII surrexit in annis
Sublimis venit, & jam fert memorabile nomen
Curia, Pierique lares, fastigia, turre, &
Et Superùm nova tecta, scholæque & limina quicquid

K

Musis

Musis & doctas referat discentibus artes,
Doctrinaque illos auget meliore penates.

Aspice pacatæ regalia culmina rupis
Quisquis ad ERNESTINA stupes conamina resque
Ingentis Ducis. En isthoc se limine primò
Insignis palmâ Pax offert optima Diva,
Ore habituque ferens, sua quàm primordia Princeps
Impendisse sciat, simul ac caput aucta coronis
Certatim positas lites Europa probarat.

Cernis, ut augusta & centenis excita portis
Atria Cadmeis insurgant æmula testis
Tempore jam ex illò, cum starent omnium egeni
Atque agri, atque urbes, nec non miserabile passim
Ævum tot terris incumberet, atque periret
Ex rebus quicquid dominis accederet ipsis,
Essentque attonitæ media inter rudera gentes,
Bellique horror adhuc totis foret undique terris.
Ceum pavet agna lupum, nec jam sibi tuta videtur
Saucia facta semel, quamvis excussa rapaci
Ore: vel ut pennis foedatis Chaonis ales
Horret adhuc, avidosque timet, queis hæferat, unguis.
Condantur quantò sumtu nunc limina, quæ pars
Arcis ovant sacra, tot reliquarum exordia rerum,
Nascentesque Deum fedes, atque omnis ubique
Emicet alta domus recti, testisque perennis
Autoris velit esse sui: nunc pabula doctis
Stent sua, quæq; juvant Phœbum & quæcunq; ministrat
Mentibus ingenium: Phariumque laceflere regem
Scriinia lata parent opibus totamque Camenam,
Seu tibi sacra velis, seu sint quoque cetera curæ;
Quæ totum rationis opus, Pataramque Claronque
Et Tenedon cunctam referunt: nunc erigat agger
Sese, nec simplex sit dispare machina forma,
Aut adversa minans robustis cornibus hosti;

Aut

Aut non lunaris prorsus, vel tota rotunda,
Tantum colophon operum pacisque laborum.

Reliquias nequeunt belli & pendentia saxa
Instaurare alii, totas fulcire ruinas
Possibile ERNESTO est: sunt versa è sedibus ima,
Æquaque desperata solo, dat lucis honores
Hoc priscae caput, & gradibus majoribus auget:
Inceptat melius rebus confidere fera
Seque movere manus, licet hęc supposita tueri
Vindice fideribus jam culmina pace recenti.

Nec tamen impensò censu, tunc deficit alter
Vterior, quin hoc primo de fonte perennet.
Haut secus ac Nereus partes diffundit in omnes
Sese subter humum, variisque meatibus illuc
Arcanâ Phariis populis sub origine Nilum,
Illic Eridani rores, hęc flumina Gangis,
Hęc Istri gignit, nec divite cessat ab undâ.
Audiit hoc mundus, nec prudens colligit unus:
Hęc si difficili miracula parturit ævo
Dux magnus, quid non faciat melioribus annis,
Augurium complente die, atque eventa ferente
Hęc, quantum vitæ laudatæ indulserat ætas.

Hęc & nituntur curis prudentibus arma,
Et res Parmenione suo stat bellica pace
In media. Coeunt ipsis cum fascibus enses,
Cum castris civile forum, nec, quicquid in hostem
Bellatrix doctrina parit, Meleager & alter
Vfibus omittunt Perdicca parare futuris.

Ordini bellum quàm sit proclivius ævo,
Atque modum optatum rursus posuisseque finem
Illi, quàmque loco non ster, sed mobile Mavors
Ingenium moresque habeat gnarisimus, ulli
Externo bello se non immiscuit unquam,
Nec prorsus, nisi cùm res posceret ipsa

Imperii

Imperii magnumque fides in Cæsara, quæ vel
Solamerere illos à Majestate favores
Hac poterat, quantis ingenti floruit aulâ.
Isthæc æternâ seponit nomina mente
Hasfia, Darmstadias bellum cùm glisceret inter
Et Castellanas Gentes, hõc vindice magnò
Consilio atque operâ mox alcedonia toti
Illi dante solo. Nec laus minor ista refulsit,
Cùm quoque tot causas Patrumque Ducumque per Ipsum
Sustulit Imperium, partes tradente supremò
Arbitrio, & toties lætò successibus ævò.

Invalidis alter cùm jam cervicibus esset
Atlas, seque olim fessus subduceret astris,
Ac Dî nutarent, & totò pondere cœlum;
FRIDRICVS subit huc Alcides, omnia prorsus
ERNESTO Patri similis, curamque sacrorum,
Et justî cultum, & quæcunque salubria terris.
Quâ si vel tentet, nil majus dicere quisquam
Laude queat, nisi nunc illi superaddere vellet;
Magnum FRIDRICVM nomen labentibus annis,
Tempore tot decora hæc auxisse locoque ferente.

Et licet has fuerit semper comitata secures
Gratia summa Deum, fastisque inscripserit una
Fauftis tot foetas terras ditionibus æstas,
Hæc tamen ipsâ fuit cunctam tunc gratior ante;
Cùm spirantis adhuc Soboles in PATRIS honores
Mittitur, ac virtute pari supplere labores
Vult eadem, & magno Collegæ creditur, ævò
Olim venturò, quoque certius omnia ferri,
Hac normâ flectente ratem, quâ recta fuisset,
Nec sibi sic mutante ferè moderamina Gente.

Ista volutanti devotò pectore civi
In nullo dolor est, præter quòd nomina tanta
Rebus se absolvere orbis, foliisque recepti

Nunc

Nunc degunt aliis, neque jam palatia iustis
Ornant, aut momenta Patrum & decreta Senatus
Supremum pendunt, aut hinc absentibus adsunt
Præsentibus ubique animis: quin omnium in uno
Principe vota suo, atque optant bona tanta perennent
Nomine reque pari mox successore FRIDRICO.

Ipse videt procul hinc studiis fervere tot urbes,
Atque operæ accinctos huc illuc currere cives,
Hosque optata polè sibi jam deducere fata,
Incurare alios tardantia tempora votis,
Esse alios, qui spe læti jam gaudia captent,
Ast inter motus animi, qui poscitur, Vnum.
Adventum cum fama præit, cunctusque per urbes
Terrarum hæredem præcellaque nomina jactat:
Alludunt sylvæ, lætique cacumine montes,
Vallesque umbriferæ, & nutanti vertice colles.
Quin placidi vadunt amnes, & fontibus imis
Attollunt Nymphæ caput, & sua gaudia produunt,
Publicaque ipsa polè res offert munia lapsa,
Et properes, ô magne Ducum, tunc dicere visa est,
Te proceres, populus, Te cuncta negotia solum,
Teque viri matresque & nomen ab ubere docta
Invitat dudum confuso murmure pubes,
Et nomen laudesque tuas & carmina dicunt.
Nostrum quisque tuus, cuncti juravimus, & stat
Obsequium, & manet hæc omnes ea cura nepotes.
Antiquos fervans titulos, servabis amorem,
Crescetque is nobis, cum crescent omnia tecum.
Ingrediare tuò majorem numine sedem,
Et PATREMQUE & AVUM lætò refer omine nobis!

At Divum excipiunt castra & tentoria prima,
Isque iterum lætis se cum ductoribus infert.
Tum turmis mediis simul est manifestior inter
Visa Deas alias, germanas quasque Sorores,

L

Sese

Sese testari, quæ lubrica nomina rerum,
Audacesque manus & dextræ fortis arenam
Digerit, Heroum Genetrix certissima seclis
Tot retro, rerum tutela, & vivida bello
Virtus, cui superique manent & publica meta,
Majestate pari, qua sese ferre Dearum
Majores possint, cùm per consortia gaudent
Ire hominum, nostræque patent cœlestibus oræ.
Eminet in totis castris, parsque una lacertos
Nudatamque aperit mammam, pars altera vultus
Asperat ignitis oculis, habituquæ Minervæ
Æmula, in auricoma se condit casside, & hastam
Dextrâ horrenda tenet populis, clypeoque lacescit
Cuicumque est ferrum pro jure & gloria vires.

Illi tot stragum facies, totque oppida diâ
Sculpta manu, cædes pugnæque, pericula, lauri
SAXONIDVM, longas dedens Erfordia turres,
Captaque Goslaria, atque armis Northemia cedens,
Oertingæque inerant evulsi cardine postes.
Illic Herbipolis dextram dat fracta ferocem,
Totaque submittit se Francidos ora, ferente
Mœnò rem titulumque Ducis, patet astibus ipsum
Manhemium, Svevum Corydonum extincta residit
Tempestat, Martem communem Rhenus uterque
Sveviaque &, clarum genus, audent subdere Franci,
Horniadae curam nuper. Celeberrima campis,
Luzenæ hos volitat circum victoria currus,
Victoresque etiam fiunt post funera Gothi,
Nec sibi mutatas sentiscunt agmina habenas,
Dum Rex vivit adhuc primis successibus orbi.

Nec minus are illò per Norica castra refulget
Virtus, mutatò conflagere visâ caballò.
Acceditque illis titulis Landavia, Isaræ
Littus, dat faeces terræ pulcherrima Bojæ

Mona-

Monachium, & timidas apportat Rega secures.
Istrique unda isthic paret, fugiuntque cohortes
Budjanæ, turmasque premit pedes, acer et urget
Plefcovicæ eques, ac sternit victricibus armis.
Vult pacem Spira, ac stipata Moguntia signis
Obsidione suâ laxatur, vique patefcunt
Te prope, Sorbernheima, viâ, cumque aggere cedunt,
Quas valido præter Rhenus fluit amne, Tabernæ.
Ingentes Gallæ reprimuntur milite vires,
Atque ultra ripam votò victoria major
Emicat, excutiturque armis Weertenus uterque
Atque Savellorum Dux Gente, omnesque fugantur
Turmæ Getziadæ, nec linquitur antè Brisaci
Rupes, quàm toties fusò fit Pannone mitis,
Consignante novam Rutâ Victore monetam
Vnâ parte, aliâque suis insignibus arce.
Atque notas illic omnes quis dicere possit,
Quas antiqua olim dederantque recentia gesta?
Talis in armatis fortis Dea visâ catervis,
Adstabat tunc fida comes, quæ casibus exit
Obvia, & antevenit varias Prudentia causas,
Sive ætas magnis atque experientia sternat
Rebus iter, canis seu scripta annalibus acta
Annis succurrant exactaque tempora primis,
Non patiens quenquam dubiis confidere rerum,
Nec temerè & nisi cùm demum deposceret isthoc
Officiû & fidei tenor, à discrimine laudis
Derivare suæ decus. Hinc insistere gnara
Fas rectique vias, illinc avertere quicquid
Offecisse bono queat, aut immittere nostræ
Damna rei, & cladis nociuæ portare pericla.
Religio pietasque viris, qui castra sequuntur,
Exemplum juxta reddebat pectore in illo,
Et Gentilitium velut hoc decus ordine longò

Saxo.

Servasle Heroas monstrabat, pace sagoque
Saxonas, indignata locum plerumque negari
Inter castra sibi, vovensque ut laetior esse
Æstimio possit sectantum signa, Deumque
Inficiat tentor Mezentius agmina nulla.
Trajanos etiam comitas & Gratia praefert
Vultibus his, felique Tito praeconia servat:
Jamque videt, Martem Patrisque & Principis inter
Nomina jucundis haerentem erroribus ire.

Hasque inter tales exorsa est mascula voces,
Ad turmas conversa virum: Fortissima bello
Pectora, qui terris animos, laurusque decusque
Sufficitis, queis jam vigor & Mavortia dudum
Perpetuo vis igne calet, quos fama sub astra
Æthereasque vehit sedes, rebusque secundis
Strenua mens involvit, Hic, Hic est advena celsus
Formari cupiens lituosque interque phalangas
Has. Turmis deinceps rector mandata daturus
Mandatis & voce regi non respuit ipse.
Sanguine contingens Aquilas & fulmina belli
Saxonas, exaequare parat virtutibus illa
Nomina, cuncta ratus, si magnos pagina prisca
Ignorare Duces possit, sibi condere Vestrum
Exemplum normamque Ducum, quae vertere in usus
Arma remoliturus ovat Proavumque labores.
Non molles fluxere dies, aut marcida luxu
Otia. Qui librata manus contorqueat hastam,
Et qua lege enses stringas, queis militet armis
In decus, & pugnae Mavors se credere possit,
Quo nutu sonipes volet, & queis sistat habenis,
Quoque ora & faciles flectantur in ordine gyri,
Illius omne fuit. Deinceps haec cura manebit
In mediis didicisse armis, quid negligat, & quid
Mens metuat matura Ducis, quae causa rebelles

Armet

Armet, & audaces frangat contraria motûs,
Res ubi, nunc vallis turmas concludere, poscat,
Nunc castris, nunc cire hostem, nunc fallere sylvâ,
Nunc ordiri aciem, nunc sustentare labantem
Auxiliò & præsentè manu. Sibi pectore volvit
Nomina magna poli Semen, belloque dicatur
Auspiciò grandi, & vobiscum sopiet orbis
Lites, inque illo pars inclinata recumbet
Magna gerendarum rerum. Distincta tenebit
Imperia in turmas, populoque soloque vacabit
Non uni, & toties peregrinò gramine ductor
Pascet equos, cœlique plagis sua dividet arma.
Huic tanto condet decoris monumenta Britannus,
Victicemque illinc celebrabit Svecia dextram,
Illinc Hesperia celebres porrectus in oras
Immortale decus sumet, famamque perennem
Nominis, & nunquam claros frustrabitur ausus
Gallia, quin magnam virtutem tollet in hoste.
Vt tempusque locusque ferent pugnabit, & omnis
Terra Ducis fuerit surgentis idonea laudi,
Agnoscatque Decus Belga & Germania, famæ
Tota opus, immortale solum. Dux ipse præibit,
Et quicquid turmas, illud bellator obire
Communi cum sorte volet. Fiducia causæ
Summa erit & caput, & gliscet successibus ardor,
Ductorisque ejus dein omnis iussa sequetur,
Cui Patriæ non triste mori. Proh vindice tali
Militiæ quàm crescet honos, cùm fracta pudore,
Ausis defecisse Ducis, mens militis imâ
Sese tollet humo quæcunque, nec illa Quirites
Laus feriet tantum, atque inscribet nomina fastis,
Queis Roma asserta est, aut quos per secula Grajùm
Raptat fama Duces. Neque enim nunc gloria dispar
Hos animos stimulat quoque, necdum sanguine virtus

M

SA-

SAXONIDIS est prisca minor, vel nostra fatiscit,
Aut jacet illaudata suis Heroibus ætas.

Colligit ista Ducis dea sic præconia celsi,
Majorumque statim virtutem agnoscit in illo
E tot conscriptus populis exercitus ore:
Quin minus esse illi, nisi per vestigia tanta
Secetetur, quæcunque decus deposcit honorque
Illorum. Et jam tunc solitis fornacibus instant
Tela aptare magis Steropes, atque usus illa
Efformare virum, quos ductor rexit olim.
Atque juvare Labor, præstoque Industria spondet
Essè, Timorque hostis formidine perdere turmas,
Optatisque volunt concurrere Prospera rebus.

Declives jam Phœbus equos, seniumque minantem
Vexerat ad lances annum, atque exercitus omnis
Juxta Hernbergiacas Aquilam defixerat oras,
Et meditabatur jam jam relinquere campum,
Cum non stare locò, nec claudi limite gnara
Mens ultra movet, & nil hoc renuente supremo
Præfide militiæ, ad Rhætorum cogitat urbes,
Scaphusiamque ultra, sylvestriæque oppida tendit
Basileam, quæ se Badensè receperat illò
Bellò Durlacùm decus. Vt proscenia famæ
Jam tunc audierant Druidæ, magnumque parari
Saxoni credebant hoc Germine nomen in urbes
Tot, clademque suam: mirati nobile pectus
Isthoc lustrabant huc atque huc, semita quæ sit,
Qui callesque ferant, aditumque per avia quærunt.
Ac tigris catulo velut infidiata leonis,
Instat passâ famem, si fortè cubilibus iret
Magna foras proles. Illa aspera & improba damna
Volvit, sed collecta isthæc frustratur edendi
Ex longo rabies, & siccæ sanguine fauces:
Haut aliter Gallo, tempusque locumque tuenti,

Ignes.

Ignescunt animi & cupidus dolor ossibus hæret,
Qua tentet ratione aditus. Stant cuncta parata
Atque viatorem jamdudum invadere magnum
Mens agitat, sese & solantur imagine prædæ.

Ast illi patuere doli, nudæque suadent
Infidiæ revocare viam: Rhenique reversus
Vltiore orâ venit ad Tubingidos illum
Ostro musarum sacrum trabeisque recessum,
Tam præsentem sibi & tam tunc spirante secundâ
Sorte, ut solvendis inter mox esse daretur
Castris, atque hyberna tui disponere cuncta.

His verò exactis totaque coronide campi,
Dein spatiumq; aliquamq; moram dat honoribus illis,
Quos Württembergas inter suprema sorores
Valle suâ, laribusque aulæ Stutgardia cultis,
Et nimium surgens sedes Mariana propinquis
Montibus, Herbipoli Mœnoque vidente, ferebat
In patrias redeunti oras, ad debita magno
Culmina Avo, nomenque novum & palatia Pacis.

Nec tamen illa diu noverunt pectora & ipsis
His mansisse locis, quin ceu cupit usque rotari
Æther in sphaeris, & lucida sidera motu
Continuè raptare sud: sic oderat ille
Cœlo cognatus requiemque atque otia semper,
Ac nunquam voluit non in spectacula mitti
Orbis, quaque patet tellus, ac totus avebat
Hyberno Aulonias jam visere sidere terras.
Et sibi Zorniadæ Gentis placet addere Achatem,
Norisque ultra oras, & quâ se Vinda Lycusque
Junctis volvit aquis, Romanaque norma Tridentum
Tollitur, ad Venetam mediis in fluctibus urbem
Et regnatrici prælustres murice Marci
Nereidumque domus adit, & sine mœnibus arces
Naturâ famulante truci, cœloque fretoque,

Cùm

Cùm spectacula parat populis, & adulterat arte
 Ora Dies. Equidem thyasus Protique labores,
 Et variâ obnuptus larvâ ad spectacula vultus
 Non mora longa illi. Sed enim commercia Regis
 Augusti, qui tunc Princeps erat ipse Iuventæ,
 Nobiliumque tenet favor ac veneratio civis,
 Et quicquid juvat in Venetis memorabile stagnis:
 Turris in alta patens, scalâ superabilis omnes
 Deficiente gradus, constructum marmore templum
 Arteque Mosaicâ, Bizantia gaza, coronæ
 Cyprique & Cretæ, quicquid respública adivit
 Besarione hæres, aut ars Titiana reliquit,
 Aut non invidit feculis annosa vetustas.
 Centeni pontes, & qui supereminet omnes
 Miraculum, magnumque fretum complectitur arcu.
 Curiaque & sedes Ducis, ac custodia tota
 Armorum, Steropumque domus, nautæque labores.
 Noscere tot Proceres, Venetis quos publicus exciit
 Et communis honos, habitantesque ordine longò
 Theramenes, Nicias, complexaque pectora eodem
 Ingeniò laurus, Mavortem, rostra, Camenas:
 Quæ comitentur opes Gentem, quàm divite manent
 Cornu tot census, quot vectigalia rebus
 Munimenta ferant, queis totus clasibus ordo
 Nobilium variet gradibusque, quis omnis ubique
 Finis militiæ, quænam belloque togaque
 Huic facies, & quò veniant stipendia fonte?
 Cui summam credant, tumidis si bella parantur
 Fluctibus, & totum consternunt montibus æquor,
 Et cui, cum campis hosti pugnatur apertis,
 Quamque hic præ reliquis capiantur Teutone Marte.
 Quæ sint Primatum curæ, cujusque forisve
 Assignata domique negotia in ordine rerum,
 Multijugisque vices in partibus, omnia septa.

Nil

Nil non majestate sui Ducis? Adde quòd istò
Tempore defuncti Morosini conditur ingens
Vmbra, latusque suum simul hòc respublica nuda
Remigio fasces legit, & Valeria surgit
Purpura, mox illis Patribus nova gloria Gentis.

Imperiò neque enim longùm viduata manere
Res Venetùm finitur. Quin ductis sortibus urnà
Ad numerum, quem stant penes heic suffragia summa,
Concilii arbitrium, constansque assertio, nulla
Jam superant adeò tunc intervalla dierum,
Quò minus accipiat fasces foliumque capessat,
Quò niti velit, & se successore tueri,
Vt ne interregno durante negotia cessent,
Queis aliàs tunc non locus est in corpore totò.

Quare morte sagò comite & Præcone retectà
Ferali summæ rerum, & jam turribus ære
Omnibus auditò, deserti cernere Marci
Aream erat quoque tunc atris nigrescere circum
Aulæis, statuique torum penetralibus altis,
Effigiemque super, gladiumque in pectore poni,
Palliaque & juxta mitram & calcaria versa,
Funeribus Divùm spectacula sveta Regentùm.
Exuviaque adyto mandantur & ire senatus
Exequias totus solitò parat omine in ostro,
Quòd regimen foliumque mori nequit, atque litatur
Voce pià, tacitæque faces castrumque dolentùm
Ceditur arbitrio populi & diducitur omne.

Et post ista novos fasces mox machina tollit
Ducentis subnixa humeris, trabeaque refulget
Dux mitraque suà. Circum non eminent unus
Vnio, avellanæ par quique, & grandior istà
Fronte Pyropus inest, imitatus fulgura, & ipsi
Summo stans Adamas apici decus omnia vincit
Ardenti pretiosa comà. Sedet ille, suamque

N

Vel

Vel fobolem, vel quem propiori fangvine cunque
Tunc habet à tergo ftantem, atque è lancibus auro
Argentoque fimul gravibus jacit ubere nimbò
Sub primum afpectum turbis utrumque metallum,
Area dum circum Marci fert tota: quotannis
Antiquò deinceps fibi defponfurus honore
Thetyn & Adriacum pelagus, qvùm viderit axe
Phœbus cum Geminis foliò atque in puppe carinæ,
Quam Bucentaurem dicunt, mediumque trecentos
Primates inter, trabeis & murice Marci
Infignes, refonante fimul connubia nuptæ,
Jam tolerare jugum fvetæ atque domestica regna,
Carmine, dum Venetùm Majeftas explicat iftâ
Re, fibi quod dudum jus vendicat æquore Ionò.

Vtque dies aliquot fic irant, pronaque venti
Vela cient, facilesque invitant carbafâ puppes,
Altera deferitur Tyrus atque Antiffâ Pharosque
Inclyta, Maffilùmque domus, petiturque dicata
Ex longo mufts Italis, ac condita quondam
Cæfari Teudoffio, & Jove naçta, Bononia, lucem
Aufoniò deinceps, ac divitis ubere glebæ:
Dein Tofcana Venus Florentia, bisque duobus
Pontibus, & vinclis ipfis pompoftior Arnus.
Hic aula eft meditata decus, fed Saxoni celfò
Diffimulare placet fefe, licet altus Hetrufcùm
Dux nil defectus fuerit, nil maxima Princeps
Officii, præter ftrepitùs jam cetera dantes
Omnia, quæ pofcunt ea nomina. Roma patebat
Jam propior, feptemque cacumina grandia magnæ
Vrbis, & Aufonidum palatia celfâ Quiritùm.

Tunc maadata ferens fua Lichtenftenius, ille
Ore potens Aquilæ Neflor, Latiique Senatus
Germanum nomen Goes innotuit, ambo
Conciliatores multorum ex ordine Patrum

Pur.

Purpureo, & qui tunc aderant cominusque proculq;
Hic Oratorum, quin Præfulis ipsius aulæ
Tarpeia, qui, cum studio gestire videndi
Illum, alios præter, Borrum est compertus, ad ista
Fecerat ora viam, castelli que ostia mandat
Pandere, Tyrheni Patris munimina clara.
Scilicet ut non vult capitis nisi tradere Cæsar
Incolumem, clausum servabat corpora celsa
Arx atque Angelico deductum nomine nomen
His oris, totum sed diffundebat in orbem
Fama favens, & quâ sese memorabile nomen
Explicat, ac Hygiea dies, & nomina leto
Proxima restaurat, spoliūque avertit Averno.
Ingresso doctas audire & reddere voces
Est amor, atque illis animis illabitur omne,
Cujuscunque modi formæque est quæstio nata,
Disquisitori plaudente Machaone magno.

Provehitur deinceps Siculæque accesserat urbis
Mœnia, Parthenopesque lares (sic Napolis olim
Priscis dicta fuit) ditis penetralia terræ,
Aream opum, cornu potumque escamque Deorum
Stillans, & quicquid rerum est: mox longius actus,
Quâ formidatis se fumis Vesuvius effert
Mugitor. Non tunc fuit is candente favilla
Flammarumque globis, aut viscera vulsæ vomebat;
Sed modicus tunc æstus erat, Cyclopsque quietus,
Nec motu laterum circum turbaverat agros,
Principis ut tanti decus & vestigia vidit,
Atque Italas quondam victorem sensit in oris.

Ergo caput coelo miscet, seque inserit auræ,
Atque jugum magnum post se tunc conspicit alti,
Ac jam naturæ propius miracula discit.
Indeque Puteolos Samiūm Bajanaque venit
Littora, reliquiasque virūm & monumenta priorum

In-

Intuitus dat vela retrò, nec præterit arces
Cajetæ, & scissam rupem, portumque minantem
Castellis utrumque latus. Mox mœnia Romæ
Accipiunt reduce, & septem vertentibus illa
Solibus intervalla tenent & tempora sacra,
Dum finem officiis dederant & ritibus omnem.

Illo qui fit in ore decor, quàmque indolis annos
Exsuperet vigor, Imperiique effulgat Achilles
His oculis, ferrò & face dein ruiturus in hostes,
Vt decus is Gentis, Fratris populique voluptas,
Cùm Lichtenstenius Princeps ediffèrit aulæ
Ausoniæ: Latius Præsul tam flagrat amore
Cernendi celsum Caput, ut si nolit adire
Romanum in morem, pro libertate tenorem
Definire modumque daret, quò vellet haberi.
At declinati jam noverat ille favoris
Causas, quæque emergebant obstacula versat
Plurima tunc animo. Sed ut altera castra subire
Tempus erat, patulique Jovis se credere signis,
Accelerabat iter, nec non confinia præter
Bellæ urbis, Luccæque operas, musasque Pifarum
Liburnumque potens, Neptuniaque oppida multa
Jam vectus, Genuam famâ tectisque superbam
Ingreditur, mediis in montibus illius oræ
Evafus fato subitò, cùm cederet hinnus
Vnum calle pedem, totò cum pondere præceps
Rupe, superciliis in tartara cæca minante,
Et jam tunc tractum foret irreparabile damnum
(Horresco referens) nî gens devota per orbem
Officiis hominum, manibus simul ipsa subsistent,
Vltima præsentemque necem defendere Divò.

Ecce autem Rector Genuæ solenne vocarat
Concilium, rebus magnis suffragia cuncta
Sollicitans. Datur hîc quò Præsîde quoque Senatu

Per:

Perfctet tota falus ; queisque hæc reſpublica vivat,
Cernere, quoque gradu ſeſe lux altior acta
Tollat, & ut, Doriâ poſt tot jam fata vicesque
Vindice, libertas ſervet ſibi publica vultum,
Ignoretque alios ex illo tempore faſces,
Primatum ſuffulta manu, melioreque parte,
Alternante Ducem poſt una biennia ſemper.

Iſthâc, non animò, dimiſſum Grandibus urbe
Excipit auguſtò Taurinum nobile vallo.
Hic nullum vulgare videt, ſpectaclaque præbet
Regia, Carignana domus, tot culmina longò
Ordine, ſeſe inter dubiam facientia palmam:
Quantum tam variis Heroum debita terris
Progenies, illò captans ſub climate docta
Otia, & impendens imbelles artibus annos,
Foeneret huic Veneri, & quantam naſcentibus illa
Venturo ſegetem condat virtutibus ævo:
Omnes ante comis civis ſubit, atque priorum
Semideùm quicquid magni furrexit in annis,
Sive novis deinceps exauxit Amadeus auſis.
Verùm animam magnam potuit magis omnibus unum
Poſthabitis juviſſe, Vicaria nomina curæ
Perpetuæ terris Italis, Cyprique beatae
Regem, ſub primos aditus, perque Eſtia cire
Ora, ſibi ſvetos manifeſtior hoſpes ab Aula
Perſonaque velit dignos aſſumere honores.

Vt pauci tenere dies, Aulaque favores
Gratiaque ipſa loci, parat hinc ſuccedere magnis
Moenibus Inſubrium, Ticinumque inter & Addam,
Brandenburgiacæ quâ tunc ſimul obtigit hoſpes
Spes celebrata Domûs & grandi fidere fulſit,
Digna Iuventutis confortia Principis alti.
Sed cùm Par ceſſum trabeati culmina Pindi
Cogitat & muſam Taurinam, advertitur Ille

O

Esse

Esse frequens comes annorumque animique Lovigno
Mature senio, atque illò monstrante tueri
Et præsens oculis omni committere parte
Castellum, & circum, tot propugnacula septa
Fossis profunda que voragine. Scilicet ille
Gaudebat Mavors, quoties ea femina sensit
Indole magnorum Iuvenum, & quæ non capit ætas
Pectora, nascentique quibus tunc cunque favebat
Heroi officiis, atque ignibus addidit ignes.

Post Mediolanum spatium Brunonia claustra,
Claustra, sed ingenti magis apta palatia regi
Lustrat, & immanes montes, quos desuper autor
Imposuit scæta: laqueos, æternaque vincla,
Cilicium & duros habitus, expertia vocis
Guttura, & in normam stupet haud debile crimen.

Tota paludosis exurgit Mantua circum
Oris, non fossâ aut vallò, sed moenibus aucta,
Quacunque intervalla patent, & finibus ingens
Distrahitur, frustra nuper defensa rebellis.
Huc etiam fertur, quòve hæc urbs robora sumit
Omnia, castellum volvit: post illaque quicquid
Itala muniti tellus habet, ultima jamque
Ad fines tandem duxit Verona, videri
Digna tot ante alias, non exsuperabilis arcis,
Et monumentorum, structique utrinque theatri.

Solibus hîc demum Germanis æthera mutat
Et natura dies, quos lætis duxerat astris
Continuat reduci, morosique pellit ubique
Sidera. Naiadum choreæ, vicinaque Fauni
Numina profluiunt, & lætæ sospite musæ
Principe Teutonicâ resonant ea nomina terrâ.

Continuatur iter spumans quâ labitur Oenus
Monachique decus tenet, & tot fercula rerum
Pulcrarum, ac sedes Ducis ac penetralia Boji.

Lin-

Linqvitur Ifaridum domus, & vetus illa Tiberi
Vrbs legitur, reliqvumq; folum, Colophonaq; Gotha
Imponit rurfus longinqua per Itala calli.

Post ea totus in hoc, ut Brabantina fequatur
Princeps castra manusque fuas. Res emigrat ante
Ipfus anticipatque viam. Neque multa moratus
Ipfè etiam fequitur, progreflus Francidos|ultra
Deinde vadum: Donec Lovanis agmina campis
Invenit & tot figna virtum, difpofitaque castra
Jam fub rege fuo. Quin mox novus advena regem
Aggreffus, quas tunc partes, quos castralabores
Effe fuos dederit fparfus jam pulvere primò
Pofcit, quaque, ait, Ipfè adfit, fe velle moneri
Exemplò, quò, fi fuperent, fortiffima vellent
Pectora feclorum. Mox priffina gratia Regis
Annuit, isque equitum fuffimo per cuncta magifiro
Castra falutatò, Senni, dirimentis utramque
Athlonam, dominò, graditur tot millia ductor
Inter, commiffamque fibi regit ordine turmam,
Deficiens nulli officio prout arma locusque,
Et tempus pofcit, promptus nunc stare phalange
Et nunc ire fuà. Quin fi fuprema potestas
Depositum tantum majores vellet in ufus
Servare, atque alii partes dare, maluit ipfe
Præfens effe fuæ manui, & tenuiffe per omnes
Hunc morem cafus, & tota pericula belli.

Inter Flandrinas caput Altenarda fiores
Effert, & mediò Scaldis perlabitur amne,
Arce minans validà cunctæ fupereminus oræ.
Hic Valettiadæ pofitas inceffere turmas
WILHELMO Regi vifum, fertque impetus ire
In pugnam, propiusque hoftis concurrere turmis.
Et jam pulfà gemit, peditumque equitumque meatu
Terra, fed ex alto magnis Aquilonibus imber

Aëtus,

Aëtus, & asfiduæ coeli fecere ruinæ;
Consilium minus hoc procederet, illaque metâ
Tota resultarent conamina. Tu labor ipse
Testis ades, pro re communi Saxona cuncta
Posse pati, & nullis sese submittere duris.
Namque (fatebor enim) jam tunc & ductor & idem
Miles erat, quoties gelidas seu ducere noctes
Esset opus, sive excubias, pluviasque minasque
Inter ferre diem. Nec tanta incendia læva
Gallorum, & diri tonitrûs in euntia præter
Agmina erant, quin hæc discrimine vicerit amplò
Contemptor, præfente animò, vitæque necisque.

Interea ad Deinsâm tentoria fixa manebant
Castrorum, donec Mayors non ampliùs anno
Fideret, atque esset finis confidere campò.
Exutis illis castris, sub fidere brumæ
Lippani partes Comitum sublimis obibat,
Per menses aliquot legionum functus habenis.
Bojusque & Princeps Vadanus Dique Brabantum
Omnes huc vertere oculos, quæcunque legentes
Virtutum & pulcri monumenta in Principe tantò.

Sic brumalis hyems mitis sine motibus ibat;
At dum vere madent terræ & pluvialibus Auftris
Funditur humor agro, nive jam tellure solutâ,
Excutitur certò cursu, Fuldæque tumentis
Fluctibus Automedon moderator inerrat, & unò
Vix aberat passu supremæ linea vitæ.
Sed quoque tunc monstrabat iter Deus ipse salutis
Obiectu pontis, tumidusque illiferat amnis
Huic lateri, quò curus equusque tenacius hæsit,
Cunctis sospitibus. Solantem numine fata
Isthæc præfenti parilis fortuna secuta est
Hoc annò, nec finis erat post ista laborum:
Namque profecturus celsò cum FRATRE per oras

Rudol-

Rudolphopoleos, quâ semita ducit ad urbem
 Fridericiadûm fatò: jam sede PARENTIS
 Angustâ claram, sub prima crepuscula noctis
 Excedente rotâ , Princeps de littore Salâ
 Labitur, & mersum ruptâ vix expedit undâ
 Vorticibusque caput, post tantâ pericula semper
 Numinis in laudes totus diffusus & hymnos.

Intereâ coeunt vires, atque agmina rursus
 Gentibus est junxisse labor, cogitque phalangas
 Commissâsque excit turmas, formidine spretâ,
 Princeps, seque etiam Mavorti commodat ipse.
 Cumque anno medio protervi Villarus ausi
 Dux & Mainiades confors feralia juxta
 Pondera, & abdentis incendia tristia ventres
 In Bruxellarum jaçtarent moenia, sævoque
 Igne laceffentes & crebris icibus illas
 Totò intentarent coelò trepidante fragores ,
 Princeps tunc totum est (namque isthuc ire potestas
 Huic data Rege fuit) tuitus motu sine, quamvis
 Creditur aspiciens Phoebus cecisissè retrorsum ,
 Prorsus sic cunctis censentibus, esse futurum ,
 Vt Rex abscedat Namurci finibus, illuc
 Subsidio veniens. Equidem compleverat oras
 Terror, nigrantesque agitans formidine pennas
 Fama tot externas tremefecerat undique Gentes;
 At non WILHELMI virtus sublimis eodem
 Fraçtâmetu: Neq; enim mora, diffundebat in omnes
 Se partes Rex prima salus. Vicina tuetur
 Præsidii, aditusque omnes obfirmat ad urbem.
 Quisque suo mandata locò, pro robore munus
 Quisque suum & jussûs facit, & Tibi, maxime Princeps,
 Tunc etiam incaluit virtus, & facta retractans
 Majorum primis annis, tua signa locare
 Personamque tuam visus laudemque tueri.

P

Na-

Namurcum postquam cernit, constantia quæ sit
Regis, ut indocilis flecti conamine coeptò.
Non ausus contrà, non centum millia posse;
Non vim, non fraudes hac obsidione movere
Intrepidum: tradit seseque suumque WILHELMO,
Et portæ celsæque patent victoribus arces
Castraque, & antiquæ decedunt partibus iræ:
Mox etiam siluere tubæ, totoque recessit
Mars campo, ac positis cunctis requievit ab armis.
Ac Bruxellarum est inter pars ardua Princeps
Præsidia, illorumque decus per tempora brumæ.

Aureis nunc aries referarat cornibus annum,
Et juga diffusis nudari coepta pruinis,
Cum Servestino connubia jungeret Ostro
Ruta potens, coepitque sibi sperare nepotes
Dignos FRIDRICO Thuringia. Junxit olores
Ipsa Venus, consanguineasque impleverat aulas
Nuncia, & externas oras, ac longius acta
Bruxellas, furiis & adhuc ex igne calentes
Gallorum, venit, ad sævi spectacula Martis,
Nilque enses verita & galeas, decurrere mites
Hos, inquit, concede tibi, Dux inclyte, soles,
Id tempus belli veniam, & relinquare paulum
Ingenium Martis poscit moresque severos.
Festior en! Teuto fremit, ac connubia FRATRIS
Quisque suum putat esse bonum, & per compita civis
Hæc mandat seclis venientibus, ipsaque plebem
Oblectat, mentemque ferit res ista deorum.

Dixerat. Ille parat propior solemnibus esse
Arasque ad Paphias Servestæ ferre precesque
Votaque, Anhaltinisque infert sua numina festis,
Utque jubebat amor, celsos properare nepotes
Hortatur Nuptos & post dispendia belli
Totque obitus Divum fatum reparare PARENTEM

Dis-

Disque fatam peperisse Deos, qui nomina clari
Alternas operas Martisque & Apollinis ævò
Continuent nobis veniente, domique forisque
Priscis auspiciis. At s'vetus ad arma sagumque
Plus Dux quàm requièm, lætis his aspera præfert,
Nec cognatus amor tenet, ut sic summa requirit
Belli, & jam partes Teneræ deposcit ad Athum
Officium. Quare curæ Regalæ Achates
Magnorumque operum confors bellique laborum
Essè iterum properat, fruitusque satellite rerum
Commertanarum subiit tentoria campò.

Hicque iterum sese successibus extulit altis,
Et grandi nil non quoque tunc dedit indole dignum,
In calus omnes vigil, omnes acer in actus.

Jamque Aquilas tempus, sedes & visere magni
Cælaris, imperii murum, mundique Viennas
Congressum, & rerum Dis innotescere summis.
At qui tunc vultus, quæ celsum sidera nomen
Irradiant, & quanta Duci se limina pandunt?

Ipse favet domitor mundi LEOPOLDVS, & ingens

Arbiter Europæ, belli pacisque supremus
Aflertor, seris seclis memorabile nomen,
Tot latè regnis, Germanorumque superbum
Majestate caput, cujus victoria currus
Infedit, qui jura focis, agrumque colono
Restituit toties, placatis undique terris.

Cui nunc est inter Divos, exempla que magna
Heroum locus, ut post funera cesit Orion
Alcidesque viâ venienti, & Gorgona monstri
Submisit domitor Perseus: quique ætheris illa
Orâ prospectans, regnò sublimior omni,
Vindice JOSEPHO victore, suprema tenere
Imperium notat, & pacem demissius hostem
Pocere, postque urbes fufas succumbere regna.

Nec

Nec minus illa Jovis Nemetum soror, ðmine faulto
Auftriacis annexa toris, Berecynthia sese
Altera dat placidam: quæcunque in matribus unquam
Ficta olim magna pompâ, & præconibus aucta
Grandiloquis, transgressa: videns quacunque tuetur
Regna, quibus peperit munimina grandia lati
Imperii, fortes arces, turresque salutis.

Nominis ipse sui Cæsar JOSEPHVS, & orbis
Tunc Rex Aufonii, per quem tot tantaque sceptris
Accedunt, Germane, tuis, longoque triumphas
Ordine, si magnis sese subducere rebus
Vellet, solarique animos, accire jubebat
Principe Solmiade crebrum, & dedit omnibus Illi
Lætis posse frui. Qualis vix obtigit ulli
Gratia, ni fuerit multum jam cognitus Aulâ.

Omnis Majestas pronis comitata regressum
Vocibus, & multi dedit argumenta favoris,
Magna Parens seorsim talique coronide: Deinceps
Principis ingentis fato vitæque dicare
Velle preces memorem & statores vota salutis.

Illis temporibus Javarinus Episcopus, at nunc
Tarpeio propiora gerens sibi nomina Patri.
Purpura, cui Saxo Dux condit stemma gentisque
Bullatique Atavi, celebresque annalibus enses,
Omnis in hoc fuerat, magnis statione locaret
Auspiciis, aulæque vices & munia ferret
Personamque illi. Nec pauca relata fuere
Illò consilia, at studiis obstacula propter
Caspis, & metæ non attingentibus oram.
Ut tamen egregiis ne debita præmia factis
Desint, sed precium Cæsar decernat alumno
Bellonæ tanto, castrenses inter honores
Officii que gradus, dat proxima nomina summis.
Sub reditum jam prona iterum capit arma Iuventus,

Gal-

Gallorumque animò repetens molimina Rheni
Ad ripas, grandis cernit profcena famæ,
Et precium exactis audet sperare triumphis.
Tuque patens celsò Spanhemis vertice terris,
Ebernburga domus, fociis contraria bellis,
Posceris, extremis mox devaftanda ruinis.
Stant turres, seseque opponunt aggere valla,
Injectæque viis fossæ. Sed tenditur illis
Non unum Mavortis opus densæque locantur
Excubiæ. Sollers instat tot nobilis ausis
Tingius, atque urget successûs, tempora captans
Damnorum. Atque illic Divi se pectora totum
Principis agnoscit Macedo, totusque Metellus
In virtute suâ. Nondum pax Hungara plenè
Tollere læta caput poterat, melioraque saltim
Divulso Superimonstrabant eminus orbi,
Cùm se Gotha potens Onoldinumque ligaret
Oftrum, & concordi coit Dux Francidos oræ
In focia arma Aquilæ. Sed quis tunc zelus agentis
Illam rem fuerit Divo, sunt agmina testes,
Quotquot contraxit, fociisque adjunxerat armis.
Omnes dispositæ ad leges & iussa severi
Ordinis incedunt turmæ, quâ semita ducit
Bojemùm latos per agros urbesque, Viennam
Versus, ad Hungaricas terras. Crescuntque sub ipso
Hòc animi ductore virùm, & calcaribus ictus
Nares ignescit sonipes, atque arva pedestres
Consternunt latè cunei, Turcoque nocendi
Est communis amor. Sed ut ætas viderat omnis
Sub galeis illum, scideratque labore, fit ecce
Opportuna domus Caroli, & quam sulphure coctam
In Cubitûs offert gremiis Bojemia, Nympha.
Illos credibile est sensisse negotia fontes,
Atque Duci promptè magis aspersisse calores,

Q

Quin,

Quin, quod tunc gestum est, animam jūvasse per illam,
Difficili incolumem terrā sub numine prono,
Pristina forti iterum cū junxit munia Bibræ.

Interea dum porta ferox mitescere coepit
Cladibus, atque æquā tandem sub lege pacisci
Cælareæ faciles Aquilæ, suffragia legit
Pacis Carlwitium, Varadino proxima Petri
Nomina, crudelis nuper ludibria Martis;
Nunc excita iterum, ne dein obliviam tantæ
Quem possint subiisse rei, & queat ipsa perire.

Ille avidus, pacis quò constet scena paratu,
Castris digreditur, tepidis fidentibus iris
Paulatim, & Cyneorum inter consortia magna
Imperii lati gradiens, pacisque sequestræ
Albionis, mediumque una se Cæsara Belgæ
Inter & Ottomanos, Saracenaque femina dantis,
Turcis excipitur placidè, gaudetque tuendò
Barbaries, tantique agnoscit Principis ora.
Mox etiam interpres varii facundia mundi
Germanis Arabes miscens Italumque, nec ullis
Stare finens spatiis Cordatus Turcica verba
Vocibus Oenotriis affatur. Jamque ferebant
Rerum materias segetemque idiomate tali
Sese inter, cū pulcra Ducem tentoria celsum
Cernunt insolitis seorsim considerare mensis,
Et terrā stratā de more tapetibus, arte
Cultis Attalicā, Panchæaque fumere pocla
Mista fabā, Eoasque dapes, & ad arma reverti.

Jamque inter Turcos lites & Cæsara cessant
Castraque per campos Mavortia signa revellunt,
Imperiique petit sedem, cultæque Viennæ
Moenia Dux rursus. Quā sistere copia sese
Vultus ante datur toties atque ora supremi
Orbis Christiani capitis, miscereque lætum

Scenæ

Scenæ, cùm nemo, quod erat, fore vellet in aula,
Atque alii mores habitusque statusque placebant
Causâ animi, non tunc Moscò patuisse volente
Principe, post dominas alias ut viferat ille
Sedem Cæsaream, superi sub limite seclj:
Omnia Germano similis, musasque diesque
Atque annum, & belli studium Martisque tenorem
Esse volens, præter Genium moremque priorum.

Hinc per Bojemùmque redux & Misividos oras
Ingreditur lætis Atavæ palatia sedis
Civibus. At fractum caput hoc tot casibus & tot
Ductibus officiisque suis, quò sospite terræ
Sperabant patriæ, sibi Cæsar & Anglia magna
Germanumque solum placuit, ne fidera terris
Depositi festina sui, contraria nobis
Cum damno repetant ocyùs: cui foenerat ipsi
Immensum jubar, Aula rata est, fore roborâ thermis
Restauranda iterum, medicaque valentibus undâ
Fontibus. Ergo moræ nil est, & operta renidet
Auxiliò natura suò, Carolinaque vena
Visque placet repetita magis. Nec vincere se tunc
Ignea mens poterat, cùm passim temporâtelis
Mitescunt positis, & Riswicensia pacta
Jam claudunt belli portas sine militis usu,
Non fas esse sibi ducens, si climatis esset
Vnius civis, non totius incola mundi.

Quare constituit Gallosadiisse, virisque
Tot rebusque illustre solum, & dum Lipsia Patrem
Rectoremque videt, propiori numine Regis
Affatuque frui, & solitum de more valere
Dicere. Post isthæc ultrâ stat pergere coeptum
Atque oris Batavis allabi puppibus Anglo,
Vt de consiliis & pectore conscius esset
Rex iterum, & renovet veteres hæc anâ favores:

In

In Syrtes sed enim & suprema pericula mittit
Vis hyemis sævæ, & magnò cum murmure surgens
Tempestat, quam tunc conscenderat ille, carinam,
Illiditque vadis, & dorso figit arenæ.

Causa erat hoc aliquanta moræ, dum tollitur antris
Æolus oppositis, &, quos peperere labores
Fratres, ipse juvat fubitus, proramque latebris
Cæcis evolvit, vinclisque & compede laxat.
Gallorum inde citò sospes subit ostia velò,
Et Regem primum præter conspexit euntem,
Ceu priscus fert mos longusque adeuntibus usus,
Aureliâ faciente viam. Et dein copia multa
Aulam visendi fuit, hic discrimine Regi
Acto non uno semper, fruitoque favorum
Cunctorum numeris, quos Dis dant Lilia nostris.

At nondum requies reduci. Quin auspice Fratre
Celsò, Svedorum metantem castra Polonos
Inter adire parat Regem, quem respicit orbis
Hactenus, & celebrat Mars, & Pax laudat inermem,
Nomen Pellæi redivivum. Duxerat illum
Tunc via, quâ sese grandi jam tollit Atlante
Imperii, celebris cultu & munimine multò
Hanovera, & videt hîc, summò quò Principe Teuto
Ad Rhenum Mars arma gerat, ne Gallicus ultra
Fines concutiat furor, atque hâc explicet iras,
Liberque Imperio noceat, Bojumque pudorem
Gens ferat ulteriùs frameis assiveta Sueuis.

Hac etiam egressus Princeps spatiosior aulâ
In famam, postquam virtutibus ante Suorum
Jam claris, tunc ipse suis coeptabat haberi.
Nec decus & pariles laudes non foenerat illi
Cella, videns metas solitas transcendere posse
Deinde manente sibi vitâ, atque in Principe tantò
Majorum grandes titulos & præmia sperat.

Dein.

Deinceps Harburgum contra, trans Albidos undam
Sedes accedit, portu mensisque celebres
Hammonidum, & tritas terras Batavaeque revisit
Oras. Vnde redux Severina palatia, totò
Obvia complexu, petit, & jam scandere navim
Barthiacò portu placet, ac felicibus acta
Auftris Vindaviò tandem stat littore puppis.
Inde suprema petit Sveonum mox castra, salutans
Ante omnes, cui tunc capiti se bellica cuncta
Crediderant, nomen terris memorabile, summum
Gottorpà de Gente Ducem. Fors limina praeter
Isthac ibat equò Rex, & fit copia praesens,
Sistere sese illi coram, coramque sub ora
Reddere, quas dederat sibi tunc perferre WILHELMVS,
Quaeque sui fuerant forsan pars magna, tabellas.
Legerat acceptas Rex, atque accenderat ipse
Indolis aspectus, vocesque hoc Principe dignae,
Ingeniumque animos penetrans, ut teste carere
Tantò Rege queat, sese virtute vel una
Mox ostensurus. Neque enim tunc ille moratus
Multa, sed indicis pronis manifestat, ut ipsi
In pretio magno sibi fit, cum regia mensa
Atque domus & tecta Duci communia fiunt
Atque satellitio, tanto praestante Monarcha.

Nec gentem affectum tunc arbitrere secutam
Regis ad exemplum tantum, quin pectora cuncta
Atque animos illos sibi conciliaverat Ipse,
Sexcentas praeter Charites, idiome Svedò,
Quò poterat cunctorum audire & reddere voces,
Lappionique loqui, & duro vernacula Finno.

Post ea mox litui cessabant, bellaque passim
Bruma coercebat, glacialibus aspera ventis,
Cum spatium proni dedit indulgentia Regis
Aulaeque & regni Sveonum tentare recessus,

R

Et

Et quicquid latè paret telluris obire.
Non humus ufta gelu rigidò, & quà languidus Aufter
Ejusdemque tepor feffus, vix fidere venit
Æftivò, mediis hybernis folibus ipfis
Territat hos animos, nec, lucida brachia nondum
Mitior Arctophylax, nec, pergens frigora zona,
Principe tam cupidò, qui non effoeminat, axis.

Proximus à Jano dederat contingere matrem
Livonum, & fruflrà quaffàs affultibus arces
Mofcorum toties, atque hinc quoque lumiua regni
Perluflrare oculis, Pernavia moenia, tota
Mufarum Cererisque forum, moderamine quondam
Excuffàm veteri Nervam, Revalamque reflexit.
Quà venit ille, fonant ter circum gaudia civis
Publica, difplofis complementibus aëra flammis,
Hospitiumque patet, nec deerat cauffa morandi.

Jamque polo facili furgens à puppibus aura
Riferat, affülgetque plagis optata carinæ
Illis: Ferre parant ad remos, qualibus omnem
Inflructam decet effe ratem, flipataque res eff
Ingens, & quicquid victus depofcit & ufus
Æquore. Quique vices regis nomenque tuetur
Iple loci præfes, Gardiani fangvinis hæres
Jam difceflurum multò compellat honore:

Inclyte Dux Saxo, nulli virtute fécunde
Majorum, quorum egregiis fuccesfibus ille
Exfuperat Guflavus adhuc, atque orbis utrumque
Axem laude ferit, te noflra cacumine fênò
Holmia mox falvum capiat. Quà quemque videbis
Natum Marte tuo, atque illis illaberis oris,
Quas ferri commendat amor, queis regula vitæ
Militia eff. Omnes undis armantur & aflris
Acrius, & fimiles animos, affataque corda
Geffant Parrhafio. Specimenque & forma virorum

Con.

Conueniens dignusque istò est pro cardine vultus
Memborumque vigor. Currùs, æraria, signa
Illic, grana, rates, rigidæ mucronibus hastæ,
Pilaque pugnantùmque faces, & quicquid in hostem
Bellatrix mens ista parat, glomerata tuemur.

Quin fas Bellonæ comes it, frenisque sub iisdem

Concordes coeunt animi, nec civica iura

Laurò castrensi & Martis dirimuntur honore.

Auspiciis isthuc faustis procede, quid ultra

Provehor, aut sandò surgentes differo ventos?

Nec minus & Proceres atque intra moenia Patres

Munera in hanc navim, plenosque aptare canistros,

Binaque Lenæi laticis dant dolia ferre,

Diversisque onerant dapibus sub vocibus illis:

Accipe devoti monumentum pectoris isthoc,

Quicquid & est, urbis Revalæ testetur amorem,

O veterum seclò regalis Achatis imago!

Sic animos, sic ille decus gesfisse putatur,

Cùm quondam æquali Tibi dux pubesceret ævò.

In littus civis nox ponitur ipse sub armis,

Et caput & primæ quicquid pendebat ab urbe

Militiæ, consulque & plurimus ordo Senatus,

Imbre ruente licet, comitantur & agmina jungunt.

Vt ter castelli fremuit vis vertice circum,

Pernæque & Nervæ perfecerat æmula honorem.

Agnovit jam tunc fatum præfaga mali mens,

Nunc trahere atq; moras dominū ratis addere cernens,

Inde aliud super atque aliud divertere cursum.

Quin Wartenslebidæ terrent infomnia nocte

Antè, aliquos omni fine mortis honore videntis

E focis, nec non versari in littore ventis.

Obductum nemo cupit hic retinere dolorem,

Sed moesti pariter curisque ingentibus ægri

Conscendunt pontum navi, quam nuper in usus

Mer-

Mercator molitus erat. Fiducia coepti
 Sola stat auxilii Superùm, & promittere quivis
 Inde cupit, quantum supereff spēs cuique salutis:
 Ast undà invitâ ventisque vetantibus, extrâ
 Ferre nequit sese ratis, & relinquare portum,
 Difficilis cladem per aperta pericula clarò
 Pondere divisissè suam, Sed ut æquora venti
 Ominibus turbare novis casusque futuros
 Prodere continuent, tamen in præcordia semper
 Ancora fida DEVS reedit, effusamque quietem
 Per navim primam videas admittere noctem.
 Proxima jamque favens solitoque decentior imbres
 Æthere lux nubesque fugat, solemque reducit,
 Cunctæque cernuntur coelo constare sereno.
 Credideris ventos tempestatesque fuores
 Omnes effudissè prius, quàm gratior iret
 Illa dies ponto, quâ navis panderet alas
 Depositò tantò insignis. Discusserat omne
 Tempestas dejecta malum, buxumque canoram
 Et cannas animat vox, Klinchauftrome, tuorum.
 Ipse nova coeli Princeps dulcedine lætus
 Antiquum solamen eburque modosque ferire,
 Oreque præter amat distingvere. Sed tamen illa
 Gaudia continuò nox inficit altera, mortem
 Omnibus intentans, coelique marisque furore
 Iusolitò. Nam læva fremit transversæque frigus
 Visque feri boreæ, nimbisque nigerimus urget
 Africus, & contra trux undique & undique tendit
 Mutata coeli facie. Tunc æquora solùm
 Est aperire labor, nec ventis cedere, donec
 Alta subire datum pelagi, atque evadere littus
 Oræ Livonæ. Mox post ubi quarta retexit
 Lux orbem radiis, & coelo moverat umbras
 Nunc aurora recens, montes volvuntur aquarum

Tran-

Transfrorum in latus, & summo jam vertice pendet,
Sidera ceu tactura, ratis, nunc unda diremta
Ima vadumque aperit totum, perque æquora moles.
Navis tanta salit, baculis velut acta recussis
It pila, & hic illic agitata volubilibus errat.

Tunc, aliquem Tiphyn non ultra visus habere
Est æstus ponti, tum prora avertit, & altum
Antennæque forique gemunt, compagibus ictis.
Quicquid con siderant navi & congesta supellex
Omnis, potus, aquæ, fale contabentia tota
Intereunt fatis obstantibus. Anxia mentem
Quamque, Ducis præter, pelagi fastidia tentant,
At, ci unt stomachum, tam concurrantibus undis.
Hos inter fluctus, summo commissaque coelo
Æquora, jam fiunt propiores cautibus oræ
Holmensis, meliusque jubet confidere rebus
Jam primùm Prætor ratis & sperare salutem.

Illò namque die demum se attollere visa
Holmia & optatum procul hinc ostendere portum,
Vnius emensis folisque & noctis euntis
Tempore tot spatiorum iter intervallaque tanta.
Sed mox fatali spes corrui irrita lapsu,
Cùm malum abruptis quæ tunc se effudit habenis
Venti vis instar gracilis dejecit aristæ,
Quin quò fulmen abit terrore per obvia, nec stat,
Aut pro se niti procera vertice rupes
Aut turris munita potest: nec ab impete plures
Non involvuntur rerum, magnoque feruntur
In præcepte actu, tantâ virtute per omne
Inveniente vias faciles. It stridor & altè
Consternunt imum, decussò vertice, partes,
Atque ruinarum fõnitus crebrescit & horror:
Haud aliter turbo mali jam pondera rumpit,
Non usus, non longa dies contriverat, ipsa

Ultra crâsa pedem nequeunt obfistere ventis.

Insequitur clamorque virum, & labor omnis in illo,
Vt ferro solvant funes & vincula laxent,
Ne secum solvant navim, verrantque per undas.
Interea Princeps puppis penetralibus orat
Supplice voce DEVM, non fractò pectore fatum
Expectans quodcunque polò, qui nostraque nosque
Format ad arbitrium: nec magnò turbine mentis,
Cum sonitu mali vulsâ compage, ruinam
Accipit, & nautæ præsentia prodita mortis.

Dejectò majore sinu, sine lege ruebat
Navis, & infestis agitanda relinquitur undis,
Nec licet ad portum primò contendere cursu
Abreptis intra scopulos. Tunc pectore nullum
Consilium, nec habere aliquem fortuna regressum
Aspera visâ fuit. Vixque ancora jacta carinam
Fundat, & hinc reliquum velorum demere totus
Est labor, ut grandi ne torqueat impete navim
Ad scopulos turbo, dorisque illidat aquarum:

Vtraque navigium ligat ancora, sed tamen harum
Quæque remittebat, facilis concedere, morsum
Saxosò haut cohibente vado. Mox ipse carinæ
Præses, non hominum rebus, non arte magistra
Amplius evasisse dari, spemque esse salutis
Atque viam solam, tantum superare periculum,
Præsentî sese jam nunc accingere morti,
Et fieri dignum recipi coelestibus oris,
Edocet. Attritis etenim quoque funibus antè,
Quàm sint placati & miti stent aère venti:
Esse necesse brevi simul omne fatiscere quicquid
Navis habet, fractum scopulis infamibus, ipsâ
Proximitate magis moestis. Nec ab augure dicta
Hæc vado: Neque enim nigram revoluta fugarat
Luce dies noctem, nec glauca crepuscula ponto

Exi.

Exierant, cùm quassâ suos tunc ancora utrinque
Se decussatim longeque tenacius inter
Funes complicuit, salvâ non simplice stante.
Quippe procellarum pugnis & cladibus impar
Ipsâ gravescenti ruit oppugnata furore.

Jamquidedit Princeps aliquam per membra quietem
Langvida, condideratque natantia lumina somnus:
Ast illum abrupunt toties coelique marisque
Excita vis rabiesque manens, collisâque rerum
Moles, merx dejecta rate, & per transra tumultus
Plangentisque fori. Quin navis præses ab imo
Evocat, ostendens præsentia cuncta pericla,
Fatorumque minas suprâ caput. Ille moveri
Ignarus constante animò, & pietate tenaci,
Quicquid velle Deum tulerit secretaque fata,
Inquit, id omne ratum fuerit mihi. Mens erat ista
Omnibus, & tanquam sint ultima fata parata,
Quisque parat sese morti finique minarum,

Supremumque vale ingeminat. Non oribus ille
Centum tam dubius status, atque æquanda malorum
Nullis conditio navis, non voce referri
Æratâ possêt, si quis comprehendere verbis
Omne velit. Phoebe, quam nox obscura tenebat
Turbine, per nubes multâque caligine coelum
Fusâ, fatebatur crebrâ sub luce petrarum
Culmina & objectos scopulos. De gurgite montes
Vndarum incumbunt navi, collisâque spumant
Æquora, præcipitantque effusâ grandine nimbi.

Quin omnes urit vix exsuperabile frigus,
Et quotquot validis intendunt brachia remis
Diffugere locò jussò, & statione relicta
Inferiora petunt ratis, & se fluctibus arcent.
Nocturnò stabat cinctus velamine Princeps,
Injectus nec erat tunc illi calceus, isdemque

Æru.

Ærumnis ponti premit inclementia & urget,
Non minus ac reliquos omnes, vis fortis iniquæ.
Ut caderet spes cuncta aliis, revocare jubebat
Quemque animos, mortisque iter informare beatæ,
Exemplò invitans magnò, viresque secundas
Sufficiens stimulos acres sub pectore vertit.

Id dignum memorare manet: non quicquid ubique
Circumfatae mali dubiò videt æquore, Turcum
Dejecisse potest, ut quà pietate professus
CHRISTVM, & religione semel, jam nescius esset
Fle&ti, sed sese in sacros diffunderet hymnos,
Inque DEI multas grates, sic fatus: O ingens
Gratia coelorum, & me terque quaterque beatum,
Cui non deceptrice fide, nugisve perire
Contigit Ottomano. Quid inevitabile fatum
Portet, Herus, patet, utq; omni jam summa propinquet
VRNA forumque DEI, quà sunt milesque Ducesque,
Et tituli sordesque pares, quà servus herusque
Stant, & fortunà non deteriore venire
Ipse quoque, quam vos CHRISTO quicumque dedistis
Nomina, cum nostræ summo sub iudice vita
Executienda venit ratio. Et quia sæpe minister
Offensam incurrit domini, atque odia aspera conflant
Mille modis, culpam cupias ignoscere fassò,
Ne pallere rei cogamur & ambo luisse.

Hoc Klinkaufstromidæ (servus namque illius ille
Stabat) tam flexit sensus, animumque movebat
Acriter, ut dextram daret, atque ignoscimus omne
Diceret, & Multastia vale charissime nobis.
Mox scopulo & tristi dorso quaflata carina
Dissilit, atque imbrem recipit rimisque fatiscit,
Et Wartenslebius fessos intraverat artus,
In puppi atque imò, primorum sede, grabatò
Ultima cuncta manens; sed enim quia venerat ictus

A ter-

A tergo navi, tantâ vi percutit illum
Trabs suffulta toro, mox ut profunderet omnem,
Isque foret pelago vix excutiendus & æltu,
Fissurâ præbente viam maris omnibus iris.

Afferuit sese Princeps jam lintre receptus
Subnexò navi, sed ventis aspera vinclum
Vellicat unda nimis, totâ & compage minatur
Solvere, & ejetare foras. Tum prora minorque
Perfugium malus dabat; at male fida geluque
Hæc exposta etiam statio, atque incommoda tota.
Hinc atque hinc agitant fluctus, & cautibus ultrò
Citroque illidunt navim, nec, Numine solò
Avertente malum, ex illis exponitur ulli
Tunc, cujuscunque est exilior area visâ,
Quàm laceræ portum & certum præberet asylum,

At laxos, sisfis tabulis, ductarat hiatus
In fundo summo ratis, ut jam fluctus abiret
Per pinum, & pronò decurreret alveus amne,
Nec tutis undâ fore crebrescente liceret.

Fortè inter scopulos rupes, cui proxima surgit
Altior, huic tandem est impæcta tenacius hærens
Navis, scissâ latus medium, licet usque minore
Vela super malo volitantia, turbine rerum
Tantò non excisa viris, propellere cursum
Intendant, tumefacta sinum. Dum pendet iniquò
Dorsò, inflicta vadis, & solvitur undique navis,
Spes omnis cessat, superùm nisi munere, vitæ.

Provectum in majus fatum est miserabile, postquam
Tunc visâ ante oculos manifesta que lumine facta
Phoebes & rupes & tristis abyssus aquarum
Noctè etiam, & fractæ tabulæ, & disjecta supellex.
Vt cursus, sic est evasio plena pericli.
Oppositæ injicitur rupi trabs, altera navis,
Alterâ pars scopuli extremum tenet. Equore nondum

T

Pla-

Placato fuerunt, quōs abstulit ardōr aſyli
Prenſandi, pelagusque ſimul, cūm vertice ſtarent;
Poſt illos alii callem affectare minacem
Audent, & dubio ſeſe committere ligno,
Ac ſummā ſcopuli ponunt veſtigia arenā,
Solliciti firmō morſu ſuſpendere pontem.

In trabe paſſā moram non eſt hac illita longam
Materies, quin, ſi diſcrimine tenderet hic quis
Non æquo, ſubter dilapſum extingveret æquor.
Sic erat in primis, qui præceps decidit, undis
Præda feris, n̄ jam fidus muniverit illum
Funis & è medio traheret vix gurgite ſalvum.
At Princeps celſus votis fatiſque ſecundis
Trajicit ante alios omnes, in culmine rupis,
Millenis aliquot ſpatioſo paſſibus, unum
Et rerum primum curans, ne munere coeli
Reddita vita ſibi non ore feratur & ipſā
Caute Deo meritæ ſiant libamina laudum.

Dehinc ut ne nimium frigus magis intret in oſſa,
Et ſale trabentes artus (nam fluctibus hora
Quarta fatigarat madidum & maris impetē totō)
Cuique gelu labor eſt ſtudiumque avertere tantō
Nomine. Pars dominum fidis complexibus ambit,
Diſſolvitque ſinu frigus, pars crura fovere
Atque manus rigidas, pars raptam fomite flammam
Colligere & circum dare nutrimenta, per undam
Excuffas tabulas, quaſſataque membra carinæ.

Volvitur acrisador, vacuas it fumus ad auras,
Gens ignota prius, Sandhami ruris arator,
Colligit in ſpecula, ſurgentibus ignibus atris,
Et fractis tabulis, fuſisque ad littora rebus,
Eſſe malum, qui ſint jam cunque, per æquora paſſos.
Hos procul advertiſſe juvat, fatoque ſinente
Tam facili, approperans primum conſcenditur alnus

Vnā

Vna Duci, & reliqua affultus consortibus omnis
Æquorei tetraëque vicis. Queis obtigit oras
Tangere Sandhamas cunctis, dignumque dolere
Illuc turba venit miserescere paupera casum.

At mare compositis iris, ubi fiderat omne,
Amiffas reddit vestes, alimenta canistris
Incorrupta suis, enses regalia dona,
Et Svedam juxta chlamydem, & mirabile dictu,
Attritum pietate librum devotaque sensa.

Quis tibi tunc animus, Nereu, quod perdere casu
Nos freta tunc voluere tua? & quæ culpa reatus
Tanti participes habuit, privare parares
Cum Thuringorum spe? Proh sic gaudia nostra
Turbasses prope nimis, & quodcunque dedisses
Damnorum, in charites omnes Martemque redibat,
Et tibi, non verò metuendum à carmine vatium
Tuloni foret. Has ipsas, queis incidit, aras
(Namque ita faxa vocant mediis in fluctibus ora
Aufonia) Oebaliâ decora de rupe columnâ,
Quo pia posteritas deinceps Herois honori
Insculptum legat hic, nostro quoque Saxona seclò
Casibus æqualem cunctis: ut stantia circum
Æquora stridoresque, pares virtute movere
Intrepidum nondum fuerint, frustra que ruinæ
Tentarint pelagi tempestatesque, vel ipsâ
Excordes irâ, tunc dejectare salute:
Utque ipsi tibi tunc stupor, inconcussa videre
Motibus ora illis, atque imperterrita corda:
Quàm famâ tanti fati vivacior alta
Gratia Reginae fuerit, quid fecerit ipsâ,
Quæque suis dederit faciendâ? quis obvius irit,
Et tulerit responsa Duci? quæ ferre carina
Jussa, quibusve modis acceptus ab aula?
Ipse ego quid primum dicam? quod proximus ædi

Rega-

Regali, tecto parili successerit ingens
Hospes? quòd studiis, assensibus oreque tota
Faverit aula unò, regnumque & natio cuncta?
Omnia si vellem complecti, maxima sese
Offerret series. Illud memorabile valdè:
Discessurus erat Princeps, suprema locutus
Reginæ & trabeis cunctis, sed ventus amicus
Non erat, ire vetans. Genetrix ut còmpertit isthæc
Magna Deum, cui jam fixi tunc pectore vultus
Hærebant & verba Ducis, multusque recurvat
Gentis honos, absens absentem auditque videtque,
Cernereque optat adhuc coràm semel. Ergo jubebat
Accersi, peragente illi tunc regia iussa
Inter equestre decus propiore, & munera ferri
Imperat ad naves deinceps, stipatque carinis
Quicquid iter per aquas atque annonaria puppis
Et medias inter poscunt triclinia Nymphas.

Nec regina modum ponit finemque favori
Provida, digressoque novum mox addit Achatem,
Qui portet tantum nomen, quâ nobilis omnes
Ante alias Sveonum statio, Carolique corona
Surgit, & hospitio hoc lustratò perpete classis,
Sparriaden, cum quo tunc Nereus subditus oræ
Regalis ponti partiri munia dictus,
Mandat adesse viæ socium, dum littora saluum
Stralfundæ accipiant, & quæ Gellanica servant.
Cunque freta intuitus fuerit, possitque referre,
Totam Barthiacis visam sibi Colchida terris,
Nec simplex tantum vellus, nec Iasona fictum.

Post isthæc adita est tumidò quæ didita ab Albi
Vrbs Hammoniadum celebris, celsæque Sororis
Meklenburgiacò sociatæ foedere sedes,
Gustrovizæque arces visæ, viduique penates
Augustæ Ducis. Hincque Spreæ non cognitus hærens

Wart-

Wartlebidæ laribus, veluti Mavorte sub ipſo
Hoſpite, Sileſiæ tolem Budorgida ſoſpes
Cernit. Quà fratrum ſtudium & proluxa voluntas
Emicuit, ſimul illius, quem Teutonſis ordo
Reſpectat caput, & tunc Wratiſlavia Cleri
Rectorem, Carolique ſimul quoque Principis, unà
Divi amplexorum dotes diumque vigorem.

Vltima Reglaviæ confortia Principis inter
Regalis Jacobi videt, & mox regia ſigna
Applaudunt reduci, cùm miles fronte reverſum
Porrectâ proſpectat ovans, fremituque ſecundò
Prima favet ſedes Martis Jacobitia, & illic
Auditur bona quiſque loqui. Deprenderis annos
Et nomen conferre ducis, concireque viſi
Hac ſeſe virtute animi magnumque minante
Indole, & hoc aliquid conſpectu ducere caſtra.
Plauſibus accedit Rex & cum Rege patere
Priſtina jam rurlus videas communia tecta.

Hic dein conſertum non eſt, quin promptus ab omni
Parte foret, quâ tunc uſuſque hoſtiſque vocaret,
Expediends laxâ turmas nunc providus alâ,
Seque globò rurlus cohibens: nunc cire latebris
Condita ſigna parans: nunc hoſti opponere aperto
Se: nunc ipſe ruiſſe manu, nunc ferre labanti
Auxilium. Quoties per opaca ſilentia lunæ
Hos tentare aditus, illum ſpeculator in armis
Obſervare ſitum viſus? cumque aridus urſit
Axe Leo, & ficcæ premerent tentoria ſtellæ,
Pulvere & his acuiſſe ipsis ſudoribus iras?

Ille ubi Sarmaticas ſubigebant agmina turmas,
Fortisque eſt Sveonum ſuperatus Beuſtius armis,
Successus pars magna fuit. Thorunia ſedes
Ante dedit quàm ſe ſub leges ſceptraque Regis,
Atque illum, victis muris, admittit, abeſſe

Obsidium tuitum est passu non amplius unò
Morte illum, cùm sese inter Regemque volaret
Ignibus acta suis glans, & post terga feriret
Liveni, magni ductoris, foemora, dirum
Feralemque horam sanctò sibi nomine utroque
Declinante Deo. Castris istis quoque motis
Rure, novum ornat iter rursumque ad Teutonas exit,
Gedanas repetens nec non Budorgidos oras,
Bernstadiumque legit, cognataque nomina Rutæ,
Serveftamque aulam, quã tunc præsentia FRATRIS
Emicuit, veluti tempusque locusque ferebat
Consiliò studioque armare negotia visus
Et rerum magnas expendere. Dein Sprea pulcer
Et quinas inter surgens Berolina Sorores
Aulaque Regis habet magni spatiosa, sed ævo
Iudice, FRIDRICI nunquam virtutibus ampla
Tota satis, nec si velit his palatia Cumæ
Seculum, sive tuas generosa Semiramis arces
Sistere, seu Latio Capitolia condita sumtu.

Hic quò Parmenione videt, quò Nestore gliscant
Res, atque in mediis vigeant civilia castris.
Hic Martis sedes roburque animosque secundos
Inspirat magis ipsa Duci, totque inclita coram
Factaque fortunæque & grandia nomina pascunt.
Quin favor hic regis, meritisque atque indole captus
Fronteque divinã, tantos sibi sumpserat auctus,
Prorsus ut in Gentem nomenque assumere vellet,
Cetera magna ferens, nì jam res Svecica tantas
Acceptare illi statio partesque vetaissent.

Post hæc, à reditu non longò tempore, rerum
Atque operum Caroli Regis comes, adfuit ipse
Vnã Gedani obsidio: totòque coactò
Mox meliora loqui, præter sublimia collis
Sandoniri, Viſulæ propiora, Sanæque Jaroslam

Arma

Arma sequens hæc strenuus ipsa Leopolin intrat
Cum victore sud, vitæ discrimine spretò,
Vique sibi faciente viam, & calcaribus ejus
Milite. Nec Regis tam fortis castra reliquit
Deinde etiam, sed ibi tot jam numerator honorum,
Quot Sveonum fuerant isthæc sub tempora laurus,
Pectore vique animi multos fulgentior anteit.
Tumque isthoc sibi fama putat memorabile, præter
Cetera, plenum alex factum multique pericli :
Ipsum rectorem captivæque nomina prima
Virbis in aspectum victricia castra ferebant,
Et nondum poterat sese tunc vincere bilis
Magnæ animæ, cum venit equò sermoneque Stator
Is pacis medius, vitam servare duorum
Impavidus, nec non, fervente utrinque furore,
Successu multò pressòque in tempore motu.

Post isthæc Sveones turmis hostilibus instant,
Et facti propius coeunt, arctantque phalangas.
Vt videt adversas acies crevisse Polonus,
Cesferunt ruitura cohors, animisque remisissis
Convertere fugam. Proh fùnera quanta vel illic
Vidistis pavidæ Nymphæ, dum littora prendunt
Vlteriora Oderæ, quæruntque evadere letum
In redituque cadunt Ruffi, lateque patescit
Scena necis, gliscitque illis successibus ardor,
Atque his atque illis it castris ipse timendus.

Hoc oculis tuito jam dudum à Rege manebant
Læta Ducem, neque non poterat tunc laurea crebra
Ipsa paludatos merito promittere fasces;
Sed diversa tamen sibi jam divina volebant
Numina: Nam veluti certâ vertigine semper
Legeque & immensis semper rotat orbibus astra
Vis occulta Deum, totisque illabitur oris:
Sic cunctis reliquis miscet se providarebus

Mens,

Mens, nostrisque animis intervenit, atque per omne
Consilium it nostrum, nostræque negotia vitæ.
Ille suos animos dextramque addixerat Arcto,
Auspicia egregii Regis sectatus & arma
Securus primum patriæ est; sed numine sancto
Asvetoque vias tectas insistere fatò
His abitum, quæ tunc sibi destinat, atque per orbem
Germanum fundi laudes tantæque vigorem
Virtutis voluit Deus, & se fidere tali
Solari Italian ac presis emergere rebus.

Ergo dein magni Caroli Sveonumque labores
Linquens, Teutonicos campos fœcunda novorum
Regna petit decorum. Quæque illi nomina pronum
Grandia Romanum numen, titulosque propinquos
Culminibus donat summis, gradibusque Britannæ
Majestatis apex Batavumque potentia adauget,
Misis Gothanis hoc sub ductore catervis
Hesperia in magnæ fines Tarpeiaque arva,
Borbonias tot passa manûs & lilia sæva.

Isthac ingresso bene se primordia tanta
Ad ripas Athesis dederunt: spectataque multum
Virtus, & Gallis iterum fatale Camillus
Nomen terrere est illò sub pectore visus.

Pendebant scænæ, nec tunc velut ante solebat,
Lætâ frequentabat toties spectacula civi
Tot Venerum fœcunda domus, decorisque penates
Omnigeni, trabeis totoque illustribus orbe
Mentibus hospitium, valdè speciosa Turinum.
Non os Medæ mœstum, veterumque quadrigæ
Hyppoliti temone juvant, aut reddita Troas
Enitet, aut Italo clamat sermone Thyestes,
Admovit postquam tam pulcris agmina muris
Hostis, & ante illos signis confidit apertis
Castorum: Sed enim quarum miracula stupebit

Poste-

Posteritas, sociæ turmæ, & discrimine nullò
Facta minor virtus, vilisque ignara timoris
Tunc etiam invenere viam, & tam milite forti
Gallos, & sœvum nomen vastare, fugabant
Castris præcipites omnes. In partibus ipse
Hospitii antiqui memor, & sublimis honoris
Exhibiti, neque non imprimis muneris alti
Personæque suæ, metuens simul arcibus ipsis
Ordine, quamque novam fere Princeps condidit, urbi,
Subvenit & multo cupit hic meruisse periclo.
Vindiceque excussa est illò non hostibus una
Area, cesseruntque faces magæ & hostica signa,
Quantaque tunc molitus erat Gradivus in oras.

Seorsim fidereas voces hæc una mereret
Actio, materiemque amplam vis enthea ferret
Vatum tota sibi; sed enim jam sufficit, orbis
Lumina commendasse illam: cui sidera vitam,
Mars gladium, Bellona manus, Prudentia mentem
Commodat, & fortuna ipsis famulatur in ausis,
Eugeniden tali sinceræ nomine grates
Atque suâ pariter grandem quoque Cæsara dextrâ
Reddere, & hæc circum suspendere tempora laurus,
Et totum murale decus. Quin magna Batavum
Nomina gestum ingens fastis inferre, Ducemque
Tantum gratatos FRATRI, quòd laude superstes
Floreat is, pressamque diu felicibus urbem
Aufpiciis intret: quòd partum testibus ardor
Exaugere novis decus, & præsentem vigorem
Atque animò visus sociæ reparare salutem.

Ille Aquilas tunc cùm Ticinum ac Auftricia signa
Admisit, fertur tantos finisse labores
Tauriadæ. Posthæc studiis majoribus ivit
In Tortonenfes arces, queis valla fudesque
Dat natura situ, teque, Alexandria, poscit

Dein, Satelliorum labor, urbs & castra Tenaræ
Lambita. Non unum muris prætenditur illis
Undique Martis opus, creberque hic fulminat ictus.
Ipse operis instat, ruit, officit, urget ubique,
Quodque injungit opus jam rectò linea cursu
Absolvit, jam vi follers industria flexâ.
Atque manent isthæc laushæc & gloria soli:
Acquisisse illum turres & mœnia solum
Ista Aquilis, jussis gladios discingere Gallis,
Hispanisque simul, captas se dedere, turmis.

Extulit & virtus sese & præconia magna
Parta illi fuerant, cum quas Padus aspicit inter
Maxima, & ante, suo rueret quam culmine telis
Vnitis, forti Casale munimine & altâ
Arce potens, domita est, quærens abolere pudorem
Incaustum murisq; novis atque aggere Gallò.
Tu bona tu cunctas vidisti Insubria curas
Saxonis, arma armis, signis & signa, virisque
Obiectare viros, & fines undique septos
Tutari, ac vigiles toties traducere noctes.

Nectebat tunc fortè moras, se pandere clarum
Castellum, atque dies ibant sine motibus ipsis
In muros & valla arcis, procul agmine tantum
Cinctæ præclusæque aditis, hybernia Marti
Istò Puteolis Samiùm præbentibus annò.
Quare Germanas oras, celsosque penates
Rursum sospes adit, quò turmas tempore duxit
Regnator Sveonum in terras fulgentis ab Ense
Saxonis, reducisque arsit felicia fata
Et decus & partum propius cognoscere nomen.

Tunc animum antiquum est regis veneratus, & in se
Hæc documenta nova, & nullâ Ranstadia visit
Castra morâ, trabæ regali exceptus amore
Insigni, & cunctis Mavortis honoribus illic.

Rex

Rex totas sermone horas praesente trahebat
Hospite, multa rogans illum super impete facto
In Taurinorum muros, atque hoste repulsò.
Isti qui ducti terrae per viscera gyri,
Qualis castrorum facies, quae feruerit ora,
Quove aditu cupidus Mavors mage, quæque nocendi
Formæ, quique urbi populi succurrere fessæ
Grandes transferint animis ingentibus Alpes?
Immò cupit totum referat, quæ proximus ipse
Viderit, & quorum nuper pars magna fuisset.
Tota seges sermonis erant, & tota loquendi
Materies: virtus, pugnaeque hostisque Ducesque
Inque vices exhausta pericula. Plusque movetur,
Plusque illà gestit magnus Rex indole, grandi
Pristina retractare locò commercia Divo.

Interea Varus Ligurum, discrimina terras
Gallorum spargens inter Latiosque colonos,
Intrepida coram vidit molimina dextræ,
Cum Laurentinò flamma & vi littore prouum
Fecit iter ratibus tantis Dux solus in ausis.
Mox etiam emicuit fervor sub mœnibus ipsis,
Nec, quoties habitæ partes ordoque vocarent,
Officium renuit. Sed enim cum milite tectò
Oppugnator agit, latebrasque explorat & omnes
Inspicit ille operas, hostes en! quæ data cincti
Portaruunt, magnoque petunt simul impete turmas
Atque Ducem. Mox orta illà certamina arenâ,
Et fulgent paribusque crepant concursibus enses,
Immò ultro citroque tonant irata metalla,
Longaque scena patet variæ necis. Erigit ipse
Turmas, & dictis animisque audacibus implet,
Nunc illas vertens adversi Martis in agmen,
Nunc revocans, nunc parte iuvans, quæ quæq; fatiscit.
Verum dum plures deinceps post terga phalanges

Scin.

Scinduntur, tenuesque sibi superesse videbat
Ille manûs, animi veniunt exilibus hosti
Reliquiis. At enim, quantum fiducia possit
Et modicis virtus copiis, memor, agmine fractus
Nil parvò, magis & magis effervesceat, & hosti
Cedere turpe putat, paucò vel milite, certus
Palmarum, nî glans eheu! per tempora trusa
Herois vitam simul, & cum sângvine fortem
Relictorum animum, & totam dissolveret alam.

Atque hæc illa dies, calamo quæ sistere nostro
Imperat, & quâ se magnæ doliere sorores
Inter, & ad feretrum pugna GERMANIA Divi
Hæc fertur primùm Salanæ voce locuta:

Illa ego Saxonidum cunis, tantisque superba
Gentis præcipuæ meritis, atque omnis ubique
Laudis pene satur, dum fas reor esse perire,
Queis sua vita perit, trahiturque ingloria terris,
Nec patriæ sapuisse placet: dispendia regni
Nostrî unâ reparans manus, & pars magna labascit
Fortunæ tenus hac nostræ: fatique triumpho
Succumbit Victor toties, solidique vigoris
Integer, annorumque suo subducitur ævò.
Depositò hòc privans, lux intempesta Saluti,
In nostris minui factis lætique coloris
Expers sis, nostræque suas pars tota doloris.
Te cum deinde velit nobis fors atra redire,
Infestam mergant tenebræ, velutique minatæ
Naturæ primum chaos indigestaque rerum
Semina, nocte suâ mœstaque caligine condant.
Tu gremio nostrò turbas tot numina nostra,
Bellis dum mediis gnarum decernere, quicquid
Bella volunt, tollis, Martique illudis & orbi.
Tu dextram avellis castris, oculumque secuto
Arma Ducis, clarumque inter divortia pectus

At:

Atque ultrà peragenda facis, ne præfca non fter,
Quò ftererat meus ille gradu & feralia cantet.
Plus doleo caput hoc, quàm flent capitolia, Drufum
Cùm raperem Latio, quàm te, pater inclite Caji,
Agrippina redux Tiberinò littore luxit.
Redde animos fortes, lux dira, hæc nomina redde!

Fœderis ingentis pars interfata dolori
ANGLIA, feu cœptum eft, inquit, commune periculum
Europæ frangi, quò Cæfari tutior effet
Finitimisque falus, Gallis afflicta tot annos:
Seu Ferdinandæ fuccesfio debita Genti
Nos in bella vocat, glifcit Bellona per ipfum
Hunc etiam, & vifâ eft illuftri in fangvine virtus.
Regis amor noftri, & laudatus regibus Ipfî,
Horum dein quoque amor, meritus tot nomina primis
Annis, plus meriturus erat, fi fata dediffent
Exfertare omnem Martem, & quæcunque minatus.
Proles vera Deûm, mifta ò mihi Gloria gentis,
Bufta domus virtutis erunt tua, & indolis altæ
Exuvia: Charitumque lares & peftoris aedes
Intrepidi, & fortis dicentur nominis arha!

Dixit, & os aperit quoque tunc BATAVIA juxtâ,
Atque infit: Qui falvus abiverat ufque periclis,
Cui tumidi fluvii, cœcique nocere tumultus
Nefcivere maris, cui tot parfere viarum
Difficiles, quem nec pugna nec mille phalanges
Hauferuut, dux, tot natusque datusque gerendis
Rebus, fuccumbit fub mœnibus unius urbis.
An Deus hos fveta ceffat propioreque cura
Dignari, quos & vis & fublimior aura
Afflat femideos? num definit illa tueri
Peftora, quæ rerum ferverat in ardua femper?
Aut obitus hos aftra ferunt, & ferreus ordo
Fatorum? vel culpa reos facit abdita? vel jam

Y

Hæc

Hæc venturorum sunt omina? Nolo referre
Jam titulos & gesta recens, queis grandis ubique
Imperiis fuerit, quantasque impleverit orbi
Partes? quid Cæsar, quidque Anglia, quidque Batavi
Illo viderimus magni, quas vicerit urbes,
Queis finem obfidiis colophonaque fecerit ille,
Aut quantum fuerit potis adjuvare futura?
Sunt isthæc manifesta ævo. Jam grata sub urnâ
Prosequor, & summas meritorum mœsta revolvo,
Cæteraque actorum memores volo dicere musas.
Dum Padus haut unò cornu prorumpit in undas
Adriacas Athesisque unâ, perque ostia Scaldis
Mosaque Hyperboreò currunt pars æquore: dum se
Ostendent sociis & nostris Martia terris
Arma virùm, nomenque vicens & fama manebit
SAXONIDVM, & pretium virtuti ponitur Yæ:
In Batavis nomenque illud laudesque vigeunt.

Sic luxere Deæ, tractusque est funere acerbo
In voces similes Gothus, & qui per sua castra
Hos animos cum Rege suò prospexerat ire
In casus omnes atque illius omnia belli,
Quod nuper Viadro. Et mallet jam Revala rursus
Intonuisse olim lætum, quàm clangere lessus,
Vt fama est ingressâ lares. Tique Holmia magna
Ac vobis centum, queis coràm innotuit, Aulæ,
Et foris imperiique sinu, plus vivere visus
Est dolor in reliquis ex illo tempore cunctis,
Cum vigor & quantum jam tunc ductoris in illo
Et Mavortis erat, subit & comitata juvena
Majestate suâ, & Regum de Principe sensus.
Nos questus illos, quos primùm fudimus orsi,
Non iteramus adhuc, ingens in nomen amoris
Hoc equidem testes, & quantum accesserit ipsis
Manibus his damnum Salai quoq; Sed tamen, hoc eam

Sic

Sic caput haut redimas, quod Mars velit ipse redemptum
Non unis turmis, vix proficientia verba.
Non moritur, quem dextra probat, cui nobile nomen
Et longæva dedit vivacem gloria famam.
Id Divo magnisque datum. Videre Metellos
Posteritas inter Pœnos & littore Crescō,
Atque inter Lybiæ Numidas, æterna merere
Nomina, & hæc etiam Drufos per secula ferri.
In facieque velut nostrâ per littora Ponti
Pompeio cedunt urbes victæque fatiscunt.
Vivit adhuc Grajus Nicias, Macetûmque sariffis
Trux Perdicca, suâque potens virtute Saleucus,
Nec mortalis obit PRINCEPS. Et ut ille sepultus,
Exserit ecce caput tamen, exemplumque catervis,
In mediis etiam castris exactor honesti,
Ambulat, & quantum Ducibus bellacibus esse
Et præpiore Deo accendi & se pendere seculo,
Conferat ad laudem summæque insignia famæ.
Jam cineres capit urna quidem, sed clauditur illis
Haut quaquam spatiis, quin in quacunq; plagarum
Conditur, & queiscunq; suis in pectore vivit.
Quaque vigor mentis, decus & memorabile nomen
Inveniunt precium, tollent hos posthuma manes
Tempora, & ex oculis Heroi culminis astrum
Nunquam dimittent, coeli quâ parte relucet,
Atque humiles terras diâ virtute reliquit.

Qui verò majora geris Tibi pectora fati
Vi, cujusque subest Superis, ceu civis ubique
Velle Tibi, Divo Dux exæquande PARENTI,
Æmule grandis AVI, belli, FRIDRICE, sub una
Fortunâ tollens decus & momenta togata,
Ne quicquam rebus decedat inermibus, aut se
Desertum Mavors tam dextrò numine cernat:
Desine moesta queri, atque oris jam Fratre receptò

Æthe-

Æthereis solare vicem, & civilia jura
Et castrense bonum procura gentibus unus.
Spectentur porrò florenti prospera in Aula
Ire redire Tibi, bellique negotia juxtà
Et sua perpetuò successibus urgeat isdem
Curia, Nestoridum latè fœcunda bonorum
Consiliò, & Cynethum, quorum committis amori
Te fœcesque Tuos, faustisque attollere sese
Auspiciis fas omne vides. Sub fidere crescat
Musa tua, & Clariæ diffundant latius artes
Se tutelari cuncto sub numine, & illis
Materiem præbente tuà virtute, perenna.
Omnes funestos avertant sidera castis,
Sique premunt alios, Numen Te subtrahat illis.
Secula vive tuis, trabeis fortuna Tuorum
Esto nulla gravis, Lacheses connubia turbent
Nullæ, terrarumque Deos palatia fundant.

Quin cujus jam tanta recens & Cæsari & orbi
Officia, atque operâ atque ope multâ præstita, lucent,
SAXONIDVM stet tota Domus per secula sospes.
Atque orbis populis quicunque illustrior annus
Exeat hinc, nulloque minor discrimine callem
Inveniat decori. Nunquam mutante favorem
Æthere, GVILEMERNESTI, JANIQUE WILELMI
ERNESTIQUE unâ LVDOICI nostra secudent
Tempora, Nominibusque, illis atque indole dignum
Semper secla ferant venientia, rostraque tantis
Dis repleant: nostrisque duint effulgere mundo
Porticibus, quicquid Gens ardua parturit illa,
Vt sint pace, sagò, queis illustrantia sese
IMPERIVM merita ingenti cum luce refundat.
Immo oriari illinc aliquis, quò vindice Divi
Vmbra inter fortes animas non erret inulta!

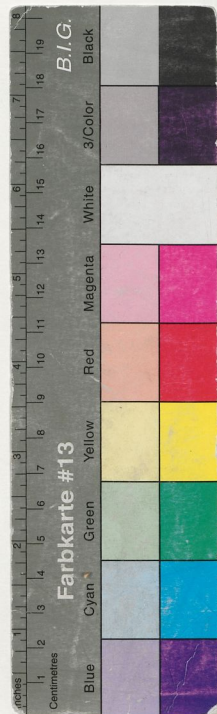
Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Pon Wd 588, 2°

SERENISSIMVS PRINCEPS AC DOMINVS
DOMINVS
IOANNES GVILIELMVS

SAXONIAE, IVLIACI, CIVITAE AC MONTIVM
ANGARIAE WESTPHALIAEQVE DVX
LANDGRAVVS THVRINGIAE, MARCHIO MISNIAE
PRINCEPS HENNEBERGIAE COMES IN MARCA ET
RAVENSBERG-DYNASTAIN RAVENSTEIN ET TONNA
SACRAE CAESAREAE MAIESTATIS
GENERALIS CAMPI MARESCALLVS LOCVM TENENS
NEC NON REGIAE MAIESTATIS BRITANNICAE
ET POTENTISSIMORVM ORDINVM HOLLANDIAE
WESTRISIAEQVE

GENERALIS LOCVM TENENS
CARMINE PANEGRICO

IN
LVCTVOSISSIMVM
NON IMPERIO SOLVM
SED ET FOEDERATIS EXTERIS REGNIS
IN OBSIDIONE TELONIENSI

OBITVM
EX DEVOTISSIMA PIETATE
PVBLICQVE AVSPICIS
VENERATIONI
PRAESENTIVM AC POSTERORVM
REPRaesentATVS

IN
**ACADEMIA
IENENS I**